

ADLIYE DERGİSİ

Yıllık Abonesi : 18 lira

Beher Sayısı : 4,5 liradır.

ADLIYE DERGİSİNE ABONE OLMA VE KİTAP ALMA ŞARTLARI

Adliye Dergisine abone olmak ve Adliye Vekâleti tarafından bastırılan kitaplardan satın almak isteyenler :

a — Neşriyat Müdürlüğüne bir mektupla adreslerini ve abone veya kitap isteklerini bildireceklerdir.

b — Kitap veya abone bedelini bulundukları yer mal sandığına yatıracaklar ve karşılığında alacakları hasılatı müteferrika makbuzunu ya mektuplarına bağlı olarak yahut da oturdukları yer C. Müddeiumumiliğine teslim edeceklerdir.

c — C. Müddeiumumiliği, alınan makbuzu ve alıcının adresini istek ile birlikte Adliye Vekâletine gönderecektir.

d — Kitap ve dergiler ayrıca posta ücreti istenilmeksizin Vekâlet Neşriyat Müdürlüğü yazısı üzerine Ayniyat Ambar Memurluğunca alıcının adresine yollanacaktır.

e — Adliye Dergisinin kapağında gösterilen kitaplardan başkasını almak isteyenlerin o kitabın, mevcudu olup olmadığı daha önce Neşriyat Müdürlüğünden sormaları ve ona göre istemeleri lâzımdır.

Dergiye konulması istenilen yazılar, kâğıtların birer yüzüne seyrekçe satırlarla ve daktilo ile yazılmış ve bir mektuba iliştilmiş olarak doğrudan doğruya Vekâlete gönderilmelidir. Yazıların Dergiye konulup konulmayacağı bildirilmez ve konulsun konulmasın yazılar geri verilmez. Yazılardaki fikir ve kanaatler yazı sahiplerinin fikir ve kanaatleridir.

sını çok genişleten tefsir kararı (6) karşısında tetkik edilen suçun failinin kim olabileceğinde tereddüt edilebilir. Mehaz Kanunu şerh edenler, milletvekillerini 236. maddedeki suçun faili olarak kabul etmezler (7).

Müeyyide hükmünden ibaret olan 236. maddenin, esas hükmüne, yani Memurin Kanununun 65. maddesi hükmüne, dolayısıyla Memurin Kanununun 1. maddesindeki memur tarifine göre yorumlanmasının doğru olacağı zannındayız. Bununla beraber Mehaz K. (m. 181) yerine yürür. lüğe giren Yeni İtalyan Ceza Kanunu (m. 330) «âmme hizmet»i gören bütün şahısların bu suçta işleyebileceğini kabul etmiştir.

b) Toplu suç: Muayyen sayıda kimselerin birleşmesiyle işlenmiş sayılabilen «toplu suç» (8) vasfı «vazifeyi terk» suçunda da görülmektedir. Bu suç «Devlet memurlarından üç veya daha ziyade kimse» nin (T.C.K. 236) birleşmesiyle işlenmiş olabilir. Bunların her biri «ortak» değil, «müstakil fail» dir. Failler kanunen zarurî sayıdan az iseler bu suç teşekkül etmiş olmaz. Memurdan gayrisinin suçta iştiraki mümkün ise de bunlar kanuni sayıya dahil sayılamazlar (9).

C. Maddi unsur: Bu suçun maddi unsuru memurların «aralarında vâki olan karar ve ittifaka binaen usûl ve nizam hilâfına memuriyetlerini terk etmeleri» ile husule gelir.

a) **Vazifeyi terk:** Kanunda kullanılan «memuriyetin terki» ibaresinin «vazifeyi terk» mânasına alınması doğru olur. Kanunumuzun Mehazdan ilk tercümesinde «vazifeyi memuriyeti terk» (bk. Memurin K. 33) ibaresi kullanılmıştı (10).

(6) T. B. M. M. Tefsir kararı (No. 1255).

(7) Bk. Manzini, V, n. 1469.

(8) Toplu suç mefhumu için bk. Erem, Türk Ceza Hukuku I, Ş 112, A.

(9) bk. Levi (Nino), i delitti contro la publica amministrazione nel diritto vigente et nef progetto, Roma 1930 (n. 301, 311),

(10) Ceza Kanunu lâyihası, Adliye Nezareti (İstanbul, matbaayı Âmire, 1325), 188: «Devlet memurlarından üç veya daha ziyade şahıs evvelce beyinlerinde vâki olan karar ve ittifaka mebni hilâfı usul ve nizam vazifei memuriyetlerini terk ettikleri takdirde yirmi beş liradan yüzelli liraya kadar ecrimeye ve muvakkaten hidematı umumiyyeden memnuniyete mahkûm olurlar».

Terkin kati olması şart değildir. Hizmetin intizamla devamını ihlâlê müsait olabilecek kısa veya uzun bir müddet terk kâfi sayılmalıdır. Hizmetin fiilen aksamış olması da şart koşulmamıştır (11). Usul ve nizam uygun bir fasıladan sonra, hizmete başlamamak da «terk» sayılmalıdır. Ceza Kanununda kullanılan «terk» tâbiri, işin muvakkaten bırakılması (=tatili eggal) halinde ihtiva eder. Vazifeyi kasden çok yavaş veya halin icap ettirmedeği mübalâğalı bir ihtimam ile yapmak şekilleri de terk sayılmalıdır (12). Vazife terk edilmemiş olmakla beraber üç veya daha fazla memurun âmme hizmetinin devamlılık veya intizamını bozacak tarzda vazife görmelerinin de vazifeyi terk sayılması doğru olur. Mehaz Kanun yerine geçen yeni İtalyan Ceza Kanunu (m. 330) bu hali de tasrih etmeği uygun görmüştür.

Vazife mahallini terk etmeksizin hizmeti ifa etmemek hali de terk tir. Ânî ve habersiz terk ile evvelden haber vermek suretiyle terk arasında fark yoktur, Memurların hepsinin aynı anda hizmeti terk etmiş olmaları da şart değildir, birlikte alınmış veya iltihak edilmiş aynı kararın neticesi olan terk maddî unsura vücut verir.

b) Karar ve ittifak : Hizmetin terki, memurların «evvelce aralarında vâki olan karar ve ittifak» ın neticesi olmalıdır. Kararın sarîh (veya yazılı bir metne geçirilmiş) olması icap etmez, zımnî birleşme ile suç vücuda gelmiş olabilir.

Evvelce karar vermiş olmak, üç veya daha fazla memurun, fiilin icrasından evvel terk hususunda anlaşmış olmaları demektir, kanunun aradığı sayıda memurun, fiilden evvel anlaşmasından sonra diğer memurların iltihakı mümkündür.

c) Meşru olmayan terk : Kanun veya nizama uygun olmayan terk «usûl ve nizam hilâfına terk» dir.

(11) Bu hususta bk. Manzini, V, n. 1471: Özyörük (Mukbil), Devlet memurlarının hürrüyetleri (Ankara 956) s. 118; Majno. m. 181. n.961; Lollini, n. 127, Zerboglio, n. 43; bk. Jeze, s. 124

(12) Bu hususta bk. Özyörük, s. 118

ç) Suğun tekemmülü: Terk fiilleri ile suç tekemmül etmiş olur. Suğun tekemmülü için zararın tahakkuku lüzumlu değildir. «Devletçe bir zarar hâsıl olmuş ise» (TCK. 236, f2) ceza arttırılır Terk fiili ile elde edilmek istenilen gayeye ulaşılmış olması da şart koşulmamıştır (13)

Vazifeye avdet hususunda bir ihtarın yapılmamış olması suçun tamamlanmasına engel olmaz. Suç, terk fiillerinin husulü ile tekemmül etmiş olacaktır.

«Teşebbüs hukuken mümkün değildir. Zira «icra başlangıcı» na bu suç müsait bulunmamaktadır. «Evvelce anlaşmış olmak» sadece karara delâlet edebilir, kanunun müstakilen cezalandırdığı haller dışında suç kararları» cezalandırılmaz (14). En az üç memurun ittifakı ve fakat yalnız bir veya ikisinin vazifesini terk etmesi halinde «teşebbüs» ün husule gelmiş o'acağı fikri tenkit edilmiştir (15). Bir suç işlemek üzere sadece anlaşmak cezayı müstelzim değildir. Üç memurdan meselâ birinin nedameti, diğerleri bakımından da kanunun cezalandırmak için aradığı maddi şartı ortadan kaldırmış olur (16).

Ç. Manevi unsur: «Umumi kast» kâfidir. «Zaruret hali» (TCK. 49, b 3) cezayı kaldırır. «Hatâ»nın (memurun istifasının kabulünden evvel vazifeyi terke hakkı olduğunu zannetmesi gibi) mesuliyeti kaldırdığını ileri süren müellifler de vardır. (17)

D. Ceza : Suğun bazen ulaşabileceği -vahametine göre, kanundaki ceza kâfi sayılamaz. Suçtan «Devletçe zarar» husule gelmiş ise ceza arttırılacaktır. «Dev'etçe zarar» TCK. 236) mefhumu mânadan mahrumdur. Bu tâbirden maksat, «âmme hizmetin'n zarar görmüş olması»dır. Madde hükmü, bu bakımdan, Mehazdan yanlış çevrilmiştir. İlk tercüm. de «hidematı umumiyyeye hâlel getirmek» ibaresi kullanılmıştı (18).

(13) Zerboglio, n. 43; Levi, n. 304.

(14) Aynı mahiyette, Manzini, V, n. 1472.

(15) İmpallomen'nin fikri ve bunun tenkidi için bk. Majno, m. 181, 961, s. 229, nt. 5, Lollini, n. 129.

(16) bk. Majno, m. 181, n. 961; Zerboglio (n. 43) Majno'nun fikrindedir.

(17) Vannini (Ottorino), Manuale di diritto penale italiano (Parte speciale Milano, 1947) s. 48.

(18) Ceza Kanunu lâyihası (Matbaayı Âmire, İstanbul 1325) m. 138.

Mehaz kanun yerine yürürlüğe giren yeni İtalyan Ceza Kanunu (M. 330) başkaca şiddet sebepleri de kabul etmiştir. Yeni kanun, böyle bir hareketin elebaşlarını, teşkilâtçıları daha ağır cezalandırmakta ve vazifeyi terk « siyasi maksat » ile yapmış veya terk fiili halkın tezahüratına veya kargaşalığa sebep olmuş ise suçun cezası arttırılmaktadır (19). Yeni kanunu şerh edenler tezahürat veya karışıklığın suçlular lehine tesanütün ifadesi olması (sempati grevi) veya suçlular aleyhine olması arasında kanunun fark görmediğini bildirmektedirler (20).

(19) bk. Brasiello, s. 75 (m. 331); Levi, n. 311.

(20) bk. Vannini, 5. 48

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER NEWYORK KONFERANSI

VE

10 HAZİRAN 1958 TARİHLİ ANLAŞMA

Yazan : Doçent Dr. Rabi KORAL

İst. Üniversitesi Medenî Hukuk Doçenti

I. NEWYORK ANLAŞMASI HAKKINDA UMUMİ MALÜMAT

Hakemlik (1) mevzuu üzerinde dünya çapında bir anlaşma akdi maksadıyı'e toplanan Mayıs-Haziran 1958 tarihli New-York konferansı bir memlekette hususî hukuk sahasında verilmiş olan hakem kararlarının

(1) Modern hakemlik müessesesi içinde mevcut muhtelif münasebetleri ifade için kullandığımız tâbirlerin en önemlilerini, eski hukukumuzda başka mânada kullanılan terimlerden ayırt etmek ve vuzuhu temin etmek için, bundan evvelki yazılarımızda yaptığımız gibi, tarifler ile birlikte tesbit ve tâdat etmekteyiz :

Hakemlik : (Arbitrage, arbitrato, arbitration, schiedsverfahren) ihtilâfın hakem marifetiyle hallini sağlayan müessesenin adıdır. Eski hukukumuzda buna «tahkim» denilmiştir, bugün de aynı tâbir kullanılmaktadır.

Hakem mukavelesi : (compromis, compromesso, submission, schiedsvertrag) Aralarında halen mevcut olan bir ihtilâfın hakem marifetiyle hâllini temin etmek için tarafların birbirleri'ne aktettikleri anlaşmadır. Eski hukukta bu münasebet ne'vî mevcut değildi. Bugün bunun için «tahkimname» terimi kullanılmaktadır.

Hakem şartı : (clause compromissoire, clausola compromissoria, schiedsklausel) İki tarafın aktettikleri bir mukaveleye, bundan aralarında ileride doğması muhtemel ihtilâfların hakem marifetiyle hallini temin zımında dercettikleri şarttır. Eski hukukta bu nevi münasebet mevcut değildi. Bugün buna «tahkim şartı» denilmektedir.

Hakem mukaveleleri : (conventions d'arbitrage) Hakem mukavelesini ve hakem şartını birlikte ifade eden terimdir.

Tahkim akti : (schiedsrichtervertrage) tarafların ihtilâflarını hallettirmek üzere hakemle akdettikleri şifahi veya yazılı anlaşmadır. Eski hukukumuzda tahkim müessesesine esas teşkil eden münasebet ne'vî bu idi. Bu ekseriya yazılı şekilde tanzim edilir ve adına pek yerinde olarak «tahkimname» denilirdi. Eskiden taraflar hakeme takdim ettikleri tahkimnamede aynı zamanda onun hangi hususlarda hükmedeceğini yani hakemin salâhiyetlerini de tâyin ederlerdi. Tahkim akti bugün normal olarak şifahi şekilde akdolunur ve hakem mukavelelerine istinat

diğer memleketlerde de, yani milletlerarası sahada da tanınma ve icrası maksadını tâkip etmiştir.

Konferans 20 Mayıs 1958 tarihinden 10 Haziran 1958 tarihine kadar olmak üzere 20 gün devam etmiş, buna kırk beş devlet katılmış (2), neticede yabancı hakem kararlarının tanınması ve icrası hakkında 16 maddelik bir anlaşma metni hazırlanmıştır (3).

Kırk beş devletten on'u (4) anlaşmayı derhal imzalamış, metin diğer 35 devletin imzasına ve tasdika açık bulundurulmuştur (5).

Konferansın sonunda bir de nihai senet tanzim edilmiş, bunda ticarî hakemliğin inkişaf ve taammümü için bâzı temenni ve tavsiyelerde bulunulmuş, nihai senet hazır bulunan devletlerin hepsi tarafından imzalanmıştır.

Konferans, çalışmalarını umumiyetle umumî heyet halinde yapmış, ancak bunlara hâdim olmak üzere âzalar arasında üç çalışma grubu

(2) Konferansa iştirak eden devletleri, delegelerinin adlarıyla birlikte, ilerde bildirmekteyiz.

(3) Anlaşmanın nihai şekli hakkında şu reyler verilmiştir. 35 müsbet rey, 10 menfi rey, 4 müstenkif rey veren devletler şunlardır. Birleşik Amerika Devletleri, Guatemala, Norveç, Yugoslavya.

(4) Anlaşmayı derhal imza eden on devlet arasında Almanya, Hollanda, Filipin ve İsrail devletleri vardır.

(5) Anlaşmayı imza eden 11 inci ve 12 nci devletler Arjantin ve Çekoslovakya'dır. (Nouvelles de la OCI mecmuası, Ekim 1958)

eder. Bu itibarla «tahkimname» kelimesinin bugün hakem mukavelesi veya hakem şartı mânâsında kullanılması doğru veya yrinde olmaz.

Hakemlik anlaşması: (contract d'arbitrage) Hakemlik müessesesini teşkil eden bil'umum hukukî münasebetleri, büyük bir hususî hukuk anlaşması tipi altında ifade eden terimdir.

Hakemlik prosedürü: (procedure d'arbitrage) Bir ihtilâfin hakem mahkemesi önünde halli için hakemin ve taraf'arın takip etmeleri gereken usuldür.

Hakem kararlarının icrası: (exécution des sentences arbitrales) Hakem kararlarının icaplarının uslî dairesinde devlet eliyle yerine getirilmesidir.

Hakem kararlarının tenfizi: Dilimizde «exequatur» kelimesinin muadili olmadığı için «tenfiz» terimini bu mânada kullanmaktayız.

kimselerden tereküp edecek hâkem mahkeme'lerine müracaat etmelerini, yâni beynelmilel hâkemliğe başvurmalarını müeddi olmaktadır.

Beynelmilel ticarî ihtiyaçların karşılanabilmesi ve ticarî münasebetlerin lâîyk oldukları mertebeye ulaştırılabilmesi için bu da kâfi değildir. Aynı zamanda bir memlekette bir hâkem mahkemesi tarafından verilen hâkem kararının başka memleketlerde de tanınması ve icra edilebilmesi lâzımdır.

Yabancı mahkeme kararlarının tanınması ve icrası meselesinde her devlet eskiden olduğu gibi bugün dâhi müşkülpesent davranır. Zira ortada bir ilâm, yabancı devletin otoritesine müsteniden verilen bir âmme hukuku tasarrufu mevcuttur.

Yabancı hâkem kararları için ise aynı şekilde hareket etmeğe mahâl yoktur. Zira hâkem devlet memuru değildir, o, hususi bir fert olarak tarafların ihtilâflarını halleder ve salâhiyetini fertlerin karşılıklı anlaşması olan hâkem mukavelesinden alır.

Cenevre anlaşmalarında bu son mülâhazanın icaplarına uygun surette hareket edilmeğe çalışılmıştır. Fihakkâ bu anlaşma'arda yabancı hâkem kararlarının icrası yabancı mahkeme kararlarından ayırd edilmiş ve adlî esaslardan mümkün mertebe inhiras edilerek bunların akdî prensip'ler dairesinde icrası cihetine gidilmiştir.

Bununla beraber bugünkü ihtiyaçlar 1923 veya 1927 tarihlerindeki'lere nazaran çok daha mübrem ve kediştir. Artık Cenevre'de tespit edilen esasların herşeye rağmen gerekli sürat, ucuzluk ve sadeliği temininden âciz oldukları gittikçe daha ziyade anlaşılmaktadır.

Bilhassa merkezi Pariste bulunan Beynelmilel Ticaret Odası bu hususta önayak olmuş ve değerli hukukçu ve hakemlik mütehassısı Jean Robert'in başkanlığında gerekli çalışma ve araştırma'arı yapark, Birleşmiş Milletler teşkilâtına, yukarıda bahismevzuu ettiğimiz 1953 tarihli avan-projeyi sunmuştur.

ECOSOC projesinin tanziminde de aynı düşünceler hâkim olmuştur.

İşte 1958 New-York konferansı bu cereyanlara uyarak ve bu bapta yapılmış çalışmalardan faydalanarak ikinci dünya harbi sonrası gelişen

III. KONFERANSA HAKEM OLAN TÜRK DELEGESİ SIFATIYLA İTTİHAZ ETTİĞİMİZ HAREKET TARZI

Hakem kararlarının tenfizi meselesi evveleminde bunların hukukî mahiyetinin tayinini istilzam eder. Bu ise oldukça müşkülât arzeden bir keyfiyettir. Bu babta hukukçular beyninde ve muhtelif hukuk sistemleri arasında ihtilâf vardır (14).

Hakem kararlarının bir hususî hukuk aktine, bir âmme tasarrufuna veya resmi bir senede kıyas edilmelerine yahut da kendine has «sui generis» bir mahiyette telâkkı olunmalarına göre, yabancı bir memlekette icra edilmesi şıkkı değişik bir rejime tâbi olur.

Konferansa iştirak eden delegelerin ve binaberin temsil edilen sistemlerin çokluğu işi böyle bir münakaşaya ve belki de bir çıkmaza kolaylıkla götürebirdi. Halbuki bunun tam aksine olarak münakaşa ve müzakereler çok müsbet ve müsait bir hava içinde yürüdü. Yanlarında salâhiyetli mütahassislar bulunmakla beraber söz sahibi olan delegelerin bir kısmının siyasi mesleğe mensup bulunmaları prensiplere ve münhasıran teknik meselelere taallûk eden münakaşalara meydan vermemelelerini mü'eddi olmuştu. Aksine, çoğu hallerde, delegeeler, konferansta mukni ve faal rol oynayan bâzı mütahassısaların yürüdüğü yolu takipte isticlal göstermişlerdi.

Konferans ilk iki gününü tatbik edilecek prosedür kaidelerinin tesbitine ve esas mevzua takaddüm eden bâzı meselelerin halline tahsis ettikten sonra üçüncü gün doğrudan doğruya yabancı hâkem kararlarının tanınması ve icrası hakkındaki ECOSOC projesinin müzakeresine geçti.

Delegelerde hâkim olan zihniyet, yabancı hâkem kararlarının tanınması ve icrası meselesini mümkün mertebe kolaylaştırmak, süratlendirmek, sadeleştirmek ve ucuzlatmak olmuştur. Türk delegesi sınıtîle ve Adliye Vekâletinin Hariciye Vekâletine yolladığı mütalâaname çerçevesi içinde biz de bu yolda yürünmesi hususunda önayak olduk, ger-

IV. KONFERANSA İŞTİRAK EDEN DELEGELER

Arjantin (Sr. Constantino Ramos), Avustralya (Mr. Renouf A. P.), Avusurya (H. E. Dr. Franz Matsch), Belçika (M. A. Herment), Bulgaristan (Mr. Assen Georgiev), Bielorasya (Mr. Anatolii E. Gurinoviç), Seylon (Sir G. C. S. Corca), Ko'umbiya (Ekselans. Dr. Alberto Zuleta Angel), Çekoslovakya (Mr. Jaroslav Psočka), Ekvator (Dr. Luis Coloma-Silva), El Salvador (Ekselans Dr. Miguel R. Urquia), Almanya Federal Cumhuriyeti (Dr. A. Bulow), Fransa M. Georges Holleaux, Macaristan (Dr. Gyula Hajdu), Hindistan (Mr. C.K. Dhaphary), İran (Ekselans Dr. Ce'âl Abduh), İsrail (Mr. Haim Cohen), İtalya (M. Mario Mattucci), Japonya (Mr. Toshio Urabe), Ürdün (Mr. Thabet Khalidi), Laos (M. Sisouk Na Champassak), Ma'aya Federasyonu (Mr. Tunku Ja'afar), Monako (M. Marcel Palmaro), Hollanda (Ekselans C. W. A. Schurmann), Norveç (Mr. Stein Rogn'ien), Panama (Ekselans Dr. Cesar Quintero), Polonya (Mr. Tadeusz Lychowski), İsveç (Mr. Gunnar von Sydow), İsviçre (Mr. P. J. pointet), Tay'and (Ekselans M. Mongi Slim), Türkiye (Doçent Dr. Rabi Koral), Ukrayna Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti (Mr. V. N Saychenko), Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği (Mr. K. K. Bakhtov), Arab Cumhuriyeti Birliği (Mr. Mustafa Al Muhsin), Büyük Britanya Birleşik Krallığı ve Şimalî İrlanda (Prof. B. A. wortley), Amerika Birleşik Devletleri (Mr. w. T. Beale, Jr.), Vatikan (Ekselans Rev. Monseigneur James Griffiths), Yugoslavya (Mr. Mirko Beasaroviç).

V. 10 HAZİRAN 1958 TARİHLİ ANLAŞMANIN TÜRKÇE METNİ

Newyork anlaşması İngilizce, Çince, İspanyolca, Fransızca ve Rusça olarak tanzim edilmiştir. Bu metinlerden her biri müsavi surette ihticaca salıhtır. Anlaşmanın tercüme ettiğimiz Türkçe metnini aşağıda arz ediyoruz.

YABANCI HAKEM KARARLARININ TANINMASI VE İCRASI İÇİN ANLAŞMA (*)

I. Madde

1. İşbu anlaşma tabii veya hükmi şahıslar arasında huzur eden ve tanınması ve icrası bahis mevzuu devlet arazisinden gayri bir devlet arazisinde verilen hakem kararlarının tanınması ve icrası hakkında tatbik olunur. Anlaşma aynı zamanda tanınması ve icrası istenen devlette millî addolunmayan hakem kararları hakkında da tatbik edilir.

2. «Hakem kararı» terimi ile sadece münferit meselelerin hali için tayin olunan hakemlerin değil aynı zamanda tarafların başvurdukları daimî hakemlik organlarında verdikleri kararlar ad andırır.

3. İşbu anlaşmayı imza veya tasdik, buna iltihak veya anlaşma hükümlerini 10 ncu maddenin derpiş ettiği yerlere teşmil ihbarı sırasında, her devlet, mütekabiliyet esası dairesinde, anlaşma hükümlerini münhasıran diğer bir âkit devletin arazisinde sâdır olan hakem kararlarının tanınması ve icrası hakkında tatbik edeceğini beyan edebilir. Bunun gibi her devlet anlaşmanın tatbikini, aktî veya aktî olmıyan hukukî münasebetlerden mütevellit ihtilâflar arasında kendi millî kanununa nazaran münhasıran ticarî mahiyette sayılanlara hasredeğini açıklayabilir.

II. Madde

1. Âkit devletlerden her biri, tarafların akde müstenit olan veya aktî olmıyan, muayyen bir hukuk münasebetinden aralarında doğmuş veya ileride doğabilecek, hakemlik yolu ile halledilmesi mümkün bir meseleye taallük eden ihtilâfların tamamını veya bir kısmını hakeme hâttirmek üzere birbirine karşı taahhüde girişmelerini mutazammın yazılı anlaşmalarını muteber addeder.

(*) Bu anlaşmanın di imize çevrilmesinde kullanılan terimlerden hepsinin 1 no. lu d'p notunda tarafımızdan tesbit edilen ve şimdiye kadar ki yazılarımızda istimal ettiğimiz teknik terimlere bâzen aynen uymaması, anlaşmayı mümkün olan sadakatle tercüme etmek isteyişimizden ileri gitmiştir.

li makamı huzurunda aşağıdaki husu'arı ispat etmez ise, hakem kararının tanınması ve icrası talebi reddolunamaz:

(a) II. maddede derpiş olunan anlaşmayı akteden taraf'ar, hakların da tatbiki gereken kanuna göre eh'iyetsiz o'ur yahut da mezkûr anlaşma taraf'arca tâbi kılındığı kanuna ve bu bapta sarahat mevcut değilse hakem kararının verildiği mahal kanununa göre hükümsüz bulunur ise; veya

(b) Aleyhine hakem hükmü dermeyan o'unan taraf hakemin tâyinin-den veya hakem'lik prosedüründen usu'u daires'nde haberdar edilmemiş olur yahut da diğer bir sebep yüzünden deli'lerini ikame etmek imkânını e'de edememiş bulunur ise veya

(c) Hakem kararı hakem mukave'es'inde veya hakem şartında derpiş edi'miyen bir ihtilâfa mütaallik olur yahut hakem mukavelesi veya hakem şartının şümülünü aşan hükümleri muhtevi bulunursa; bununla beraber hakem kararının hakemliğe tâbi bulunan meseleler hakkındaki hüküm'eri bunun dışında kalan hüküm'lerinden tefrik edebilecek durumda ise bun'arın tanınması ve icrası cihetine gidilebilir; yahut

(d) Hakem mahkemesin'in teşkili veya hakemlik prosedürü taraf'arın mukave'esine ve mukavelede sarahat o'mıyan hallerde hakemliğini cereyan ettiği mahal kanunu hükümlerine uygun değilse; yahut

(e) Hakem kararı taraflar için henüz vacibürriaye olmamış o'ur veya, bunun verildiği memleket kanunu yahut tâbi olduğu kanun bakımından salâhiyetli bir makam tarafından iptal veya hükmünün icrası geri bırakılmış bu'unursa.

2. Hakem kararının tanınması ve icrası istenen memleketin sa'âhiyetli makamı tarafından aşağıdaki hallerin mevcudiyeti müşahade edilecek olursa, tanıma ve icra talebi keza'lik reddo'unabilir:

(a) Tanıma ve icra talebinin öne sürüldüğü memleketin kanununa göre ihtilâf mevzuunun hakem'lik yolu ile halle e'verişli bulunmaması; veya

(b) Hakem kararının tanıma ve icrasının mezkûr mem'eketin âmme intizamı kaidelerine aykırı olması.

VI. Madde

V. maddenin 1 (e) bendinde derpiş edilen salâhiyetli makamdan hakem kararının iptali veya icrasının ta'iki talep edilmiş o'ması, halinde

âkit herhangi diğer bir devletin talebi üzerine, anlaşmanın şu veya bu hükmüne dair federasyonda ve onu teşkil eden birliklerde mer'i olan mevzuat ve tatbikat hakkında bir muhtıra tebliğ edecek ve bunda bahis-mevzuu hükmün müessir ha'e gelmesi yolunda ittihaz edilen teşrii ve diğer tedbirlerin şumulünü açıklayacaktır.

XII. Madde

1. İşbu anlaşma üçüncü tasdik veya iltihak senedinin tevdii tarihini takip eden doksanıncı gün mer'iyete girecektir.

2. üçüncü tasdik veya iltihak senedinin tevdiiinden sonra anlaşmayı tasdik veya buna iltihak edecek o'an dev'etlerden herb'ri hakkında anlaşma, tasdik veya iltihak senedinin tevd'ini takip eden doksanıncı gün mer'iyete girecektir.

XIII. Madde

1. Âkit dev'etlerden her biri bu anlaşmanın, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterine gönderilecek yazılı bir tebligat ile feshini ihbar edebilir. Feshin ihbarı, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreteri tebligatı aldığı tarihten bir sene sonra hüküm ifade eder.

2. X. madde hükmü dairesinde beyan veya ihbarda bulunan her devlet Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterine sonradan yapacağı tebligat'a anlaşmanın, tebligatın vuku bu'duğu tarihten bir sene sonra bahis-mevzuu ülkede tatbik edilmesinin sona ereceğini bildirebilir.

3. İşbu anlaşma, feshi ihbarın hüküm ifade etmesinden evvel haklarında tanıma ve icra prosedürü başlamış bulunan hakem kararları hakkında tatbiki kabil bir halde kalır.

XIV. Madde

İşbu anlaşma hükümlerini her âkit devlet, diğer bir âkit devlete karşı ancak kendisi tatbik etmekle mükellef olduğu nispette dermeyan edebilir.

XV. Madde

Birleşmiş Milletler Teşkilâtının Genel Sekreteri VIII. maddede der-piş edilen bütün devletlere aşağıdaki hususları bildirecektir:

Bu kriterlerin her ikisi de ilmî bakımdan tatminkâr değildir. Zira bun'ar post - g'ossatör'ler devrinden kalma «şahsılık» veya «mülkîlik» esaslarının âdeta ihyası mânasına gelen mesned'ere dayanmaktadır. Bunun için Türk tezi olarak tenfiz mahal'i hâkimine nazaran yabancı bir kanun hükmünün otoritesine tab'an verilmiş olan hakem kararını «yabancı» addetmek gerektiği kriterini ileri sürdük (21).

İradenin istiklâli esasının icaplarına, Türk Temyiz Mahkemesi Hukuk Genel Kurulumuzun görüşüne (22) ve konferans sırasında sekiz Avrupa devletinin öne sürdüğü formü'e uygun (23) olan bu görüş bittabi, hakem hükmünün vasfını verildiği mahalle göre tâyin şıkkı i'e tezat hal'inde idi. Meselenin hal'i için on devlet de'legesinden mürekkep bir komisyon seçi'di (24). Komisyon konferans sırasında beliren iki görüşü telif edip bir tek formüle irca edemedi. Neticede yukarıda 1 inci maddenin 1 inci fıkrasında yazılı o'duğu üzere yan yana eklenmiş iki şıklı kriteri kabul mecburiyetinde ka'dı.

Bu kritere göre hakem kararının yabancılık vasfı iki ö'çüye göre taayyün edecektir: 1. Tanınması ve icrası istenen memleketin arazis'inden gayrı bir devlet arazisinde verilen hakem kararı yabancıdır. 2. Tanınması ve icrası istenen memleket hakiminin kanun'larına nazaran mil'i sayılmıyan bütün kararlar da yabancı mahiyettir.

Demek o'uyor ki anlaşma biri müspet diğeri menfi tarzda ifade edilen iki ö'çüye göre taayyün eden yabancı hakem kararları hakkında aynı zamanda tatbik edilebilecektir.

İki ölçüli mezkûr kriteri ihtiva eden anlaşmanın faidesi bunun tatbik sahasının haylice geniş'etilmesi keyfiyetinde mündemiçtir. Filhakika

(21) Nations Unies, Conse'l Economique et Social, zabıtlar, E/conf. 26/SR. 5. sah. 10, E/conf. 26/SR. 6, sah. 6 - 7 - 8 ve 26/SR. 7 sah. 7.

(22) Türk Temyiz Mahkemesi Hukuk Genel Kurulunun görüşü 7/XI/1951 t. ve E/126, K/109 no. lu kararda mündemiçtir.

(Bu karar ve tahlili için Bkz. Koral, z. g. e. (Kısım II) sah. 9 - 12 ve 48 - 76.

(23) Jurnal des Nations Unies, 23 Mayıs 1958 sah. 3. Müsterek tadil tek'ifinde bulunan sekiz devlet ezcümle şunlardır:

Avusturya, Be'çika, Fransa, İtalya, Hollanda, Almanya Federal Cumhuriyeti, İsveç ve İsveçre.

(24) 2 nci çalışma grubu âza'arı için 6 no. lu dip notumuza bkz.

mazlıkların hakemen halli meselesinin New York anlaşmasında asla derpişedilmemiş bulunduğu bedihidir.

C. İhtiyari veya mecburi hakemlik meselesi

(Madde 1 fıkra 2)

« 2. Hakem kararı terimi ile sadece münferit meselelerin halli için tâyin olunan hakemlerin değil aynı zamanda taraf'ların başvurdukları daimî hakemlik organ'larının da verdikleri karar'lar adlandırılır. »

Hakemlik bir hususî hukuk müessesesidir, bunun mânası şudur:

a) taraf'lar aralarındaki ihtilâfın hallinde hakem'ğe müracaat edip etmemekte serbesttirler, b) ihtilâfı halledecek olan hakem'ler evvelden muayyen değildir, taraflar bunları prensip itibariyle serbestce tâyin ederler.

Beynelmîlî ticaret odası, London Corn Association, London Trade Association, London Rice Brokers Association, American Arbitration Association gibi beynelmîlî ticaret ve hakem teşekküllerinde taraf'ların hakem'eri içinden seçebilecekleri bir listenin mevcut bulunması bu vasfın fıkdanı mânasına gelmez. Zira bunlar hakem'lerini liste çerçevesi içinde seçmekte gene serbest oldukları gibi eğer hakemlik mukaveleleri ile yekdiğerine karşı bağ'anmamış'arsa - adlî mahkeme'ere müracaat etmekte muhayyerdirler.

1 inci maddenin 2 nci fıkrası hükmü yukarıki izahatımız çerçevesi içinde anlaşılacak olursa mesele yoktur. Fakat fıkarda mevcut (daimi hakemlik organ'ları» kaydı başka mânada telâkki edilecek olursa kanaatimize göre ihtilâfa meydan vermiş olur.

«Daimi hakemlik organ'ları» terimi maddeye totaliter devletlerin ısrarı üzerine ithal edilmiştir. Ma'umdur ki totaliter devletlerin bir kısmında, bilhassa Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliğinde yarı resmî mahiyette telâkki edilebilecek daimi hakem teşekkül'eri vardır. Bunların hakemleri devlet tarafından tâyin edilir ve bunlar devlet tarafından masa alır'lar. Taraflar için de muayyen ihtilâflarda bu teşekküllere müracaat

caat hususunda bir nevi mecburiyet vardır. Bu gibi teşekkülleri hakem mahkemeleri şeklinde değil belki de adli mahkemeler mahiyetinde kabul etmek daha doğru olur.

Konferansta gerek U. R. S. S. gerekse onunla hemahenk surette hareket eden sair devletler tarafından «daimi hakemlik organları» teriminin maddeye ithali hususunda bilhassa ısrar edilmiş olması (28) bu devletlerin anlaşmayı yukarıda açıkladığımızdan başka manada telâkkiye mü heyya oldukları zehabını yaratmış bulunmaktadır (29) .

Her ne kadar bir ara «daimi hakem teşekkülleri» teriminin yanında bu teşekküllere taraf'arın kendi ihtiyarları ile müracaat etmelerini istilzam eden «ihtiyari» kaydı eklenmiş idi ise de, anlaşmanın konferans tarafıdan son defa gözden geçirilmesi sırasında bu kelime de tay edilmiş bulunmaktadır (30).

Şu halde bu durumun ahenksizliği ve ihtiyari hakemlik'e gayri kabili telif neticelere meydan verilmesinden endişe etmek lâzımdır.

Kanaatimizce, takip edilecek en doğru yol bah's mevzuu daimi hakem teşekküllerinin ihtiyari ve hususi hakemlikle telif olacak şekilde teşekkül etmeleri ve işlemeleri halinde verdikleri hükümlerin icrasını anlaşmanın şumu'u içine ithal etmek, bu suretle hakemliğin bu güne kadarki anlaşmanın tagayyürüne meydan vermek yoludur. Anlaşmanın metni zorlanmayacak olursa bu tarzı tefsir ve tatbik pek alâ müsa'it olduğu bedihidir.

Fıkranın sarahatinden istihsal edilebilecek müsbet ve pratik mânaya gelince, bunun sadece tesadüfi hakemlerin değil, bu iş için teşekkül etmiş daimi hakem merkezlerinin verdiği karar'arın da doğrudan doğruya icrasını istihdaf ettiği görülür. Bir hakem kararının fiziki veya hükmî bir şahıs tarafından verilmiş bulunması hakemlik müessesesi bakımından hiçbir zaman bir fark husule getirmez. Ancak, şu var ki, New-York an-

(28) Nations Unies, z. g. zabıtlar. Bu husustaki Türkiye'nin görüşü için Bkz. E/conf. 26/SR.8 sah 2-4 ve 5; Belçikanın evvelce kabul edilen teklifi için: E/conf. 26/SR. 8. sah. 5 ve nihai durum için İsrail'in teklifi üzer'ne E/conf. 26/SR. 23 sah. 6.

(29) G. W. Haight, z. g. hülâsası, sah. 10

(30) G. W. Haight, z. g. hülâsası, z. g. sah 11

miş olan devletler camiası içinde bunu tatbik etmek kolay ise de, kırk-beş devlet mümessillerini toplayan konferansta mezkûr esas kabul ettirmenin imkânsız denecek kadar zor olduğu aşîkârdır.

Akit teorisini kabul eden devletlerin Avrupa hukuk kültüründe en ileri merhalâde bulunan devletler oldukları düşünülse bile, dünya çapında bir konferansta «mahkeme kararı teorisi» ile (34) amil olan devletlerin de sayısının az olmayacağı göz önünde bulundurulmak, hakemliği adî kaza müessesesine benzer addetmekten ileri geçen eski te'âkkinin icaplarını bertaraf etmenin mümkün olamayacağını kabul etmek lâzımdır.

İkincisi, anlaşmanın 1 inci maddesinin ilk fıkrasının şumu'ü çok geniştir. Fıkra dikkatle incelenecek olursa - nerede verilirse verilsin - derp's ettiği şeraiti haiz bilumum hakem kararlarına şamil olduğu anlaşılır.

Filhakika bir'inci fıkra icraya esas teşkil edecek yabancı hakem kararlarının behemahal âkit bir devlet arazisinde veya âkit devlet hukukuna teb'an verilmiş olmaları kaydını ihtiva etmediği görüür. Bunun neticesinde anlaşmayı imza etmiş olan bir devletin kendi hukukuna göre mîlî addolunmayan veya kendi arazisinde verilmemiş bulunan bilumum yabancı hakem kararlarını icra etmediği taahhüt etmiş sayılmak lâzımdır. İşte mütakabiliyet kaydı bu neticenin husulüne mâni olur (35).

Filhakika yer yüzünde mevcut her devletin hukuk sistemi hakem kararlarının bilâ istisna kabili icra addolunabilmeleri için kâfi garantileri iht'va etmez. Anlaşmanın 4 ncü ve 5 nci maddelerinin yabancı hakem kararlarının icra edilebilmesi için ne derece liberal esasları derp's ettikleri ve anlaşmaya iltihak etmeyen devletlerin hakem kararlarının tanınması ve icrası için 2 nci maddenin aradığı asgarî mükellifiyet şartlarını dahi yerine getirmeğe mecbur olmadıkları gözönünde bulunduru'acak olursa bu kaydın ipka edilmek istenmesinin sebebi izah olunabilir. (36).

(34) Bu iki teori için z. g. Kitabımız (Kısım II sah. 48 ve 77 e bkz.

(35) Gerek CCI gerekse ECOSOC Projelerinde icraya esas teşkil edecek hakem kararları için bu kadar geniş bir saha derp's edilmemiş olduğunu hatırlatmak isteriz, (10 no.lu dip notumuza bkz).

(36) Jean Robert, z.g. mecmua sah. 75

Üçüncüsü, gene anlaşma münderecatından anlaşılacağı üzere, arzu eden devletlere, hakem kararlarının tanıma ve isra mükellefiyetini sadece ticarî mahiyette addolunan hükümlere hasretmek imkânı verilmiştir. (Madde 1 fıkra 3). Kezalik federatif veya müttehit olmıyan devletler için, federasyonu husule getiren devletlerden bazılarının anlaşmaya katılmalarına diğerlerinin ise anlaşmanın dışında kalmalarına müsaade edilmiştir (madde XI). Aynı şey anlaşmanın X ncu maddesinin vâz ettiği temsilci devletler hakkında da varittir.

İşte yukarıda derpiş ettiğimiz hal ve müsaatsızlıklara karşı bir nevi madelet temini mülâhazası iledir ki «mütekabiliyet» tabirine başvurmak cihetine gidilmiş bulunmaktadır.

«Mütekabiliyet» kaydı hakkındaki maruzatımıza nihayet verirken anlaşmanın bu noktasında derpiş ettiğimiz bir iki mahzura işaret etmek isteriz.

Evve'â üzerinde durduğumuz üçüncü fıkra hükmü, maddenin birinci fıkrasında formüle edilen muzaaf kriterle ahenkli olacak tarzda sevk edilmiş değildir.

Gerçekten, madde, 1 inci fıkrasında, anlaşma hükmünün hem yabancı devlet araz'sinde veri'en hakem kararları ve hem de hakem hükmünün icrası istenen memleket mevzuatına göre yabancı sayılan hakem hükümleri hakkında tatbik edileceğini bildirdiği halde, üçüncü fıkra, her devlet'in anlaşma hükmünü diğer bir âkit devletin arazisinde verilen hakem kararlarına hasretmek salâhiyetini haiz olduğu ifade edilmiş ve bu suretle âkit devletlerin ilk fıkradaki muzaaf kriterden birini bertaraf etmek imkânını haiz oldukları zehabının husulüne sebebiyet verilmiştir.

Halbuki üçüncü fıkranın sevkinden maksat bu değildir. Yukarıda müta'aa ettiğimiz üzere, her devlete anlaşma hükmünün tatbikini diğer âkit devleti ilgilendiren hakem kararlarına hasr ve anlaşma dışı kalan memleket'leri bunun menafiinden istifade ettirmekten ibarettir.

Mezkûr maksadın tahakkuku istenirken 1 inci fıkradaki iki kriterli formülün bu fıkra, tekrar ifadesini bulması icabettiği ha'de kriterlerden sadece biri zikredilerek işaret ettiğimiz mahzurun hudusüne meydan vermiştir.

Anlaşmaya bu fıkranın dercine karşı konferansta kuvvetli itirazlar olmuş hatta bir ara bu baktaki teklif red dahi edilmişti. Bilâhère Fransa ve Belçikanın ısrarları ve bizim de bu devletlerin talebine müzahir olmamız üzerine mesele tekrar reye konmuş ve kabul ile neticelenmiştir.

Şu halde isteyen devletler anlaşmaya bu kaydı dercederek yabancı hakem kararlarını, ancak ticarî mahiyette addo'undukları takdirde icra etmek mükellefiyeti altına gireceklerdir.

Burada açıklıyalım ki Fransa ve Belçika bakımından bu günkü duruma nazaran mevcudiyeti zaruri olan bu kaydın Türkiyemizin yönünden önemine kâil değiliz. Zira Fransa ve Belçika kanunlarında hakemliğin ancak ticarî mevad hakkından muteber olacağına dair hükümler vardır.

Türk Medeni Usul Kanunu ise böyle bir tahdit derpiş etmemiştir. Bizim bu devletlerin talebine müzahir olmamız evveleminde Adliye Vekâletinin Hariciye Vekâlet'ne sunduğu mütalâanamenin icaplarını yerine getirmemiz, saniyen memleketimiz bakımından Fransa gibi bir devletin anlaşmayı kabul ve imza eylemesinde menfaat derpiş etmemiz mülâhazasından ileri gelmiştir.

Kanaatimize göre Türkiye, New-York anlaşmasına iltihak etmek şikkını ihtiyar ettiği takdirde, Türk mevzuatı bakımından, anlaşmayı ticarî mesail'e hasretmiyerek bilumum mevadda teşmil eylemesinde bir mahzur yoktur.

2. Hakem mukavvelerinin tanınması

a. Maddenin kabulü hakkında umumî mütalâalar.

(Madde 2)

1. Ak't devlet'lerden her biri, tarafların, akte müstenit olan veya aktı o'mıyan, muayyen bir hukuk münasebetinden aralarında doğmuş veya ileride doğabilecek, hakemlik yolu ile halledilmesi mümkün bir meseleye taallük eden ihtilâfların tamamını veya bir kısmını hakeme hallettirmek üzere birbirine karşı taahhüde girişme'lerini mutazammın yazılı anlaşmalarını muteber addeder.

2. «Yazılı anlaşma» ter'minden karşılıklı o'arak teati edilmiş mektup veya telgraflarda mündemiç bu'unan veya taraflarca imzalanmış bir mukaveleye dercedilmiş olan bir hakem şartı veya bir hakem mukave'esi anlaşılır.

3. Bir âk't devlet mahkemesi, tarafların işbu maddenin anladığı manada anlaşma aktettikleri bir mesleye taal'ûk eden ihtilâfına vaziyet ettiği takdirde, anlaşmanın hükümden düşmüş, tesirsiz veya tatbiki imkânsız bir halde olduğunu tesbit etmedikçe, bunları, birin'in talebi üzerine, hakemliğe sevkeder.»

New York konferansında yukarıda yazılı o'an 2 ncî madde hükmünün anlaşmaya ithali hususunda uzun müzakereler cerayan etti.

Filhakika müzakerelere esas teşkil eden ve evvelce metni tevzi edilip hakkında bilumum devletlerin mütalâası alınan ECOSOC Profesinde (40) hakem mukave'elerinin (41) muteberliğinin tanınmasına dair hiçbir hüküm sevkedi' memiştî, bütün proje yabancı hakem kararlarının tanınması ve icrası c'hetine temerküz ettirilmîştî.

Müzakereler sırasında bir ara bu meselenin konferansın salâhiyet hudutlarını aştığı ileri sürüldü. Biz dahî bu noktanın önemini kabul ve tebarüz ettirmekten çekinmemekle beraber hakem mukavele'erin'in muteberliğinin tanınması mese'esinin ayrı bir anlaşmanın veya protoko'ün mevzuu olması gerektiğini öne sürdük (42). Başta bu yolda int'hap edilen ve bizim de dahil olduğumuz komisyon azaları ikinci bir anlaşmanın aktedilmesinin arzettiği tekmi'l müşkül'ere işaret ederek 2 inci maddeyi yukarıda yazılı olduğu şekilde tanzim ile esas anlaşmaya ithal mecburiyetinde kaldı (43).

2. ncî maddenin kabulünün sebebi

Hakemliğin teşviki ve millet'lararası sahada lâyükile tece'llis'ni mümkün kılmak için sadece yabancı kanunlara tevfikân verilen hakem karar-

(40) Bkz. 10 no. lu d'ip notumuz

(41) Bkz. 1 no. lu d'ip notumuz.

(42) Nations Unies, z. g. zabıtlar, E/conf. 26/SR. 7, sah. 11 ve SR. 8, sah. 8.

(43) Jurna' des Nations Unies, 27. 5. 958 sah. 4; Gene aynı gazete, 11 Haziran 1958, apercü des seances, s. 3.

velesinin (47) veya hakem şartının (48) muteberliğini tanımağı taahhüt etmiştir. Bunun şartı bu mukavelelerin hakemlik yolu ile «halledilmeğe müsait bir meseleye» taallük etmeleridir.

Burada mühim o'an ilk nokta hakem mukavelelerinin muteberliğinin hangi kanun hükmüne göre kontrol edilebileceği noktasıdır. 1923 Cenevre anlaşması iradenin istiklâli ve aynı zamanda mahal kanunu hükümlerine kıymet vermekte idi (49). New York anlaşmasının 2 nci maddesi bu problemi halle kalkışmamış gibi görünmekte ise de (50) aynı anlaşmanın V inci maddesinin (a) bendinde, hakem mukavelelerinin muteberliğinin tanınması için, tarafların iradesi kanununa ve bu sarahaten anlaşılmıyorsa mahal kanununa kıymet verileceği açıkça ifade olunmuştur.

İkinci maddenin birinci fıkrası ile ilgili olan diğer nokta muteberliğinin tanınması bahis mevzuu olan hakem mukavelelerinin hukuki makarrının anlaşmanın tatbiki bakımından bir rol oynayıp oynamadığıdır. Acaba, anlaşmaya göre, hangi hukuka tâbi o'an veya nerede inikad eden hakem mukavelelerinin muteberliğinin tanınması bahis mevzuudur?

1923 tarihli Cenevre anlaşması bu meseleyi halletmiş ve işi âkit devletlerin kazasına tâbi olan şahıslar arasında aktedilen hakem mukavelelerinin muteberliğinin tanınması cihetine hasretmiştir (51).

New York anlaşması bu noktada meskuttur. Alman delegesi bir ara meselenin önemini müdrik olarak tanımayı «anlaşma gereğince icrası bah's mevzuu olabilecek hakem kararlarının istinat ettiği hakem mukavelelerine» hasretmeği teklif etmiş ise de bu umumi heyet tarafından belki de yersiz olarak reddedilmiştir (52).

Neticede, anlaşmanın bu şekline göre, sadece âkit devletlerin veya bunların hukuku ile ilgili hakem mukavelelerinin değil belki de bilumum

(47) Bkz. 3 no. lu dip notumuz.

(48) Bkz. 3 no. lu dip notumuz.

(49) Bkz. Koral, z. g. e, (Kısım II) sah. 148.

(50) Bkz. Bu bakımdan G. W. Haight hülâsasında serdedilen mütalâa ile hem fikir değiliz. Bkz. Haight z. g. hülâsa sah. 28,

(51) Cenevre anlaşması için, Koral, z. g. e. sah. 148 ve müt.

(52) Nations Unies, z. g. zabıtlar, SR. 21, s. 22 ve müt. (Haight hülâsası sah. 8).

dev'etlerin ve bun'arın mevzuatı ile ilg'li mukave'elerin muteberl ğinin tanınması bahışmevzuu olacaktır. Halbuki, anlaşma, birinci ve müteakip madde'lerinde, sadece âkit dev'et'lerle ilgili hakem kararlarının tanınmasını ve icrasını derpiş etmiş bu'unmaktadır.

Bunun pratik mahzuru şudur ki bâzen 2 nci madde hükmüne göre bir takım hakem mukavele'lerinin muteberl ğinin tanınması mecbur'yeti tahassül edeceği ve binaberin âkit devlet'ler'n ad'î mahkeme'eri bu mukavele'lerin sahasına giren işlerde kendilerini sa'âhiyetsiz sayacak'arı halde aynı hakem mukavelelerine müsten'id en veri'en hakem kararları-bunlar anlaşma sahası dışında kalıyor diye-ı'ra edi'emiyecek bu suret'le bir nevi ihkakı haktan imtina durumu tahaddüs edebilecektir.

b) Hakem mukave'elerinin sahasının genişletil'mesi

New - York anlaşması hakem mukavelelerinin sahasını geniş etmiştir. Filhakika şimdiye kadar kanun'lar ekseriya hakeml ği bir «mukave'eden» doğan veya «bundan» iler'de doğması muhtemel olan ihtilâflar hakkında tecviz eylemekte idi'er (53). New York anlaşması akte müstenid o'an veya «akti o'mıyan» hukuk münasebetler'nden doğan ihtilâfların halli ziununda hakeml ğe başvuru'masını tecviz etmekle akit dışı münasebet'ler için de bu müesseseye müracaat edi'mes'ni mümkün kılmıştır (54).

d) Muteber hakem mukave'elerine karşı Sa'âhiyetsizlik prensibi

İkinci maddenin üçüncü fıknası hükmü gereğince âkit devlet mahkeme'eri bu madde hükmünün derpiş ettiği muteber hakem mukaveleleri karşısında bulunduk'arı zaman, mukavelelerin taallûk ettiği ihtilâflar hakkında salâhiyetsizlik kararı vermeleri ve ihtilâfı hakem'îge havale eylemeleri mecburidir. Tabiat'y'le bu salâhiyets'zlik kararı ancak iki taraftan birinin talebi üzerine verilecek, mahalli mahkeme bu cihet'i resen nazara alamıyacaktır.

(53) H. U. M. K. mad. 516 Koral, İç Hukukumuzda Tahkim, Huk. Fak. mecc. 1947. cilt 13, sayı 3, sah. 1047.

(54) Bkz. jean Robert, z.g.m. sah. 75-76

Her ne kadar New-York Anlaşmasının yazılı şarta müteallik o'an hükmünün münhasıran şekli ilgilendiren mahiyette olduğu 2 nci maddenin 2. fıkrası muhtevasının bunu teyit eder bulunduğ u ve binaberin « yazılı anlaşma » kaydı bu zaviyeden müta'aa edildiği takdirde bir nevi mülâyemet ihraz ettiğ i ileri sürülmüş ve yazılı şeklin sadece ispat bakımından farz olduğu iddia edilmiş ise de (59), bu fikirde olmadığımız ı ve New-York anlaşması gibi millet'lerarası bir anlaşmanın böyle b'r şartı sadece formül bakımından değil aynı zamanda esas ve maddi bakımdan kabul etmiş bulunduğu görüşünü avrupa eksperler toplantısında da müdafaa ettik (60).

e) İkinci maddenin ihtiva ettiğ i kaidenin hukukî mahiyeti

New-York anlaşmasının ikinci maddesi bizatihi mütalâa edildiğinde milletlerarası sahaya değil aynı zamanda iç hukuk alanına da hitap ettiğ i şeklinde b'ir zehap husu'e ge'ebi'ir. Biz de konferansın bidayetinde bunu bir dev'etler hususi hukuku kaidesi değil bir iç hukuk kaidesi mahiyetinde te'âkki ettik ve madde aynen kabul edildiğ i takdirde çeşitli devlet iç kanun hükümlerini bu noktada birleştirmek zaruretinin tahaddüs edeceğ i ni ileri sürdük (61).

Filhakika New-York anlaşmasının hükümlerini incelediğimiz zaman bun'ardan bir kısmının çatışan kanunlar arasında hangisinin tatbik edileceğini tayin ettiklerini (m. 1 f. 1 ; m. 3) bazılarının tatbik edilecek kanun hakkında sakit bulunduklarını veya iş i D. H. H. na terkettiklerini (mad. 1 f. 1 c. 2; m. V f. a), nihayet ekseri hükümlerin de tatbik edilecek hukuk kaidesini doğrudan doğruya tesbit ettiklerini görürüz.

Hakemlik hakkında tatbik edilecek hükümler iç'n muayyen bir millî kanuna veya devletler hususi hukuku ka'idelerine atıfta bulunulmasının ifade ettiğ i sar'ih durumdan kat'annazar, anlaşmanın doğrudan doğruya

(59) Conseil de L'Europe, Comité d'expers en matière d'arbitrage, rapport au comité des ministres, 10. Kasım. 1958 sah. 6; keza'ik, Jean Robert, z.g.m. s. 75.

(60) Conseil de L'Europe, z. g. rapor, sah. 7.

(61) Nations Unies, z. g. zabıtlar, E/conf 26/SR. 9. sah. 4 ve SR. 9 sah. 10.

HEKİM GÖZÜ İLE

Havas veya âzadan birinin zaaf veya tadili ve ma'ûiyet
baremi meselesi

Yazan : Dr. Sırrı Aliçlı

Adli Tıp Meclisi Cerrahi Üyesi

Türk Ceza Kanununun 456. madde ikinci fıkrasında (Havas veya âzadan devamlı za'fı) halinde maznunun iki seneden beş seneye kadar, üçüncü fıkrasında (Uzuv tadili veya havastan birinin ziyayı) halinde de beş seneden on seneye kadar ceza hükmolunmaktadır.

Bu fıkralar müessir fiil neticesi vücutta meydana gelen kat'î veya muhtemel surette iyi eşmesi mümkün olmayan trauma artıkları (sequelae) üzerinde durmaktadırlar. Filhakika bir müessir fiil ya hiç bir arıza bırakmadan iyi olabilir veya arıza bırakarak iyi olur. 456 ncı maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarından birincisi daha hafif ve ikincisi daha ağır arızalar üzerinde durmaktadır. Bu neticenin husulü için yaranın ağırlığı yâni bizim anlayışımıza göre hayatî tehlike arz edip etmemesi bahis konusu değildir.

Ceza Kanunumuzun alındığı İtalyan ceza kanununda da bizimkinde olduğu gibi çalışma gücünü azaltma veya hastalığını mucipolma, uzuv veya havas'dan birinin zaaf veya tadili veya ziyayı olarak ifadesini bulmakta olan konumuzun, gerek âza ve gerek havas'dan ne kastedildiği ve hangi şartlarda zaaf, hangi şartlarda ve hallerde tadil veya ziyâ cihetine gidileceği hakkında en ufak bir işaret mevcut bulunmamaktadır. Bu sebeple meselenin tıbbî bakımından bir tetkikini yapmağa çalışacağız. Böylece bu konu üzerindeki hukukî noktâ nazarların birleşmesi işini kolaylaştırabilirsek adalete bir hizmet ifa edebilmenin zevkini tatmış olacağız.

Evvelâ havas ve âzadan ne kesdettiğimizi tebarüz ettirmek gerektiğini sanıyoruz. Aslında fonksiyon bakımından âza ile havâs arasında bir fark yok ise de, havâsın dış ihvasları kaydeden oldukça karışık bir cihaza sahip olması sebebiyle bunu organdan ayrı olarak mütalâa et-

Diğer bazı parçalarda vardırki, mahiyet, terkip, doku özelliği itibarıyla birbirlerine benzer gibi görünen ve fakat ayrı ayrı vazifelere malik hücre gruplarının bir araya gelmesi ve bunlara sinir, damar ve sairenin iştiraki ile bir şahsiyete sahip olabiliyorlar: Karaciğer, böbrekler, Dalak gibi. Bunlar insan vücudunun çeşitli hizmetlerini ifa ile mükellef olup vücut'den uzaklaştırılmaları veya fonksiyon dışı kalmalarıyla, meydana gelen tehlike aynı derecede değildir: bir böbrek veya dalak çıkarıldığı halde insan pek alâ yaşayabilir ve hayatını kazanmak için çalışabilir fakat karaciğer çıkarıldığı zaman mesele böyle değildir. Karaciğerin hemen yarısına kadar çıkarılması hayat ile kabili te'lif ise de tamamıyla çıkarılması hayat ile kabili te'lif değildir.

Bir kısım parçalar daha vardırki anatomik yapıları itibarıyla birbirlerine benzemezler ve fakat vazifeleri birbirlerini ikmal'dan ibaret'tir. Mide, barsaklar gibi... Midenin tamamının ve ince barsakların yarısından fazlasının çıkarılması halinde şahıs yaşar ve iç gücünü görür. Bazı parçalarda vardır ki, tamamıyla kalın adalelerle iç-dış zar, damar ve sinirlerden meydana gelmiş birer torba halinde olup, içindeki maddeleri kendilerinden uzaklara yollamak vazifesi ile mükelleftirler: Kalp, Mesane gibi. Bunlardan mesanenin tamamen çıkarılması veya çalışma dışı edilmesi, hayatla daimi ve her zaman kabili te'liftir amma, kalb öyle değildir. Zira mesane vücudun çalışma mahsulleri olan bir kısım zararlı maddeleri dışa atmakla mükellef ise de buraya uğratılmadan yol değiştirme zaruretiyle bu maddeler yine uzaklaştırılabilirler. Kalb ise sadece beslenme için değil fakat hayatın devamı için muktazi maddeleri ihtiva eden kanı alıp verdiği için onun durması hayatla te'lif edilemez.

Aynı mahiyette olmak üzere dimağ, mundar iligin yukarı parçaları ve ak ciğer'erde zikredilebilirler. Dimağın ön kısımlerinin (Frontal) çıkarılması hayatla kabili telif'tir, fakat tamamının çıkarılması takdirinde hayatta kalabilmek mümkün olmaz. Mundar ilikte sırt omurları ortası hizasında zarara uğraması hayatla kabili te'lif isede boyun yukarı omuzları hizalarındaki arızalar hayatla her zaman kabili telif değildirler. Ak ciğerlerden birisinin çıkarılması diğeri sağ'am ise her zaman hayatla kabili telifdirler. Tek kalmış bir akciğerin üçte birisinin çıkarılması, bazı şartlara bağlı olmak üzere hayatın devamlılığına engel olmayabilir. Bu

münasebetle şurasını hatırlatmak isterimki, teknik terakkiler'e bugün sunî kalb ve akciğerler sayesinde kalb ve akciğerlerin vazifeleri ifa edile gelmektedir, buna bakarak ta istikbâl, diğer organlarımızın da sunî olarak yapılabileceği ümidini vermektedir, amma bilmemki insan denilen bu meçhul, insan olarak mı yoksa başka bir mah'ûk olarak mı kalabilecektir, işte burası meçhul.

Bütün bu saydıklarımız ayrı ayrı birer uzuvdurlar. Demek oluyor ki UZUV; muayyen bir fonksiyonun ifası için, muayyen gayelerle, bir veya bir kaç tabiat ve mahiyetteki anatomik dokunun ahenk halinde bir araya gelmesiyle teşekkül eden birliktir. Meselâ bu mânada olarak ağız müstakil bir birlik ve uzuvdur. Çiğneme adale'eri, adale'eri idare eden sinirler, ağzın duvarları, zemini ve tavanı, diş'ler, yemekleri is'atacak tükürük bez'leri ve dişlerin oturduları çene kemik'leri ... gibi çeşitli dokulardan ibaret çeşitli unsurların bir araya gelmesiyle teşekkül etmiş müstakil bir birlik olarak çalışabildiği takdirde, kıymetlenen bir organdır. Bu Uzvu teşkil eden tek'ler, meselâ yalnız diş, yalnız ağız tavanı ve zemini ve yalnız çiğneme adale ve sinirleri ayrı ayrı birer iş sahibid'ler, fakat bunların tek başına görecekları hizmet ve iş ile çiğneme fiili yalnız başına meydana gelmez. Ağzın vazıfesi kendisine verilen gıdayı top'u bir halde çiğneyerek ve içine bol m'ktarda tükürük karıştırarak hazım fiilinin birinci safhasını temin etmek olduğuna göre, tükürük bezi o'madan diğerleri tam olsa bile ağızdan beklenen vazife tamamıyla ifa edilmiş sayılmaz, aynı suretle yanaklar olmadan dişler ve çiğneme adale ve sinirleri normal olsa'lar dahi çiğneme ve karıştırma fiili yine ifa edilemez. Böylece ağzın gerek'i vazifesini yapabilmesi için onu teşkil eden unsurların tam ve ahenkli bir surette çalışmaları lâzımdır. İşte bu sebebledirki ağız bir uzuvdur ve onu teşkil eden anatomik uniteler birer ağız unsurudurlar ve bizzat uzuv olarak alınamazlar.

El'de böyledir. Tarak kemikleri, bütün el adale'eri ve bunları harekete getiren sinirler, kan damarları ve hatta bilek mafsalı ve teferruatı bir araya gelmeden el meydana gelemez ve el'den beklenen iş normal şartlar dahilinde yapılamaz. Demek oluyorki el tıpkı ağız gibi muayyen gayelerle bir araya gelmiş ve ancak bir arada ve ahenkle çalıştıkları takdirde muayyen bir hizmet, normal şart ve şekillerde meydana gelebilir ve buna nazaran parmaklar elin birer bir unsuru olup uzuv olarak sayı-

lamaz, zira tek parmağı kendini teşkileden birlikten ayırdığımız taktirde bu tek parmak tek başına fizyolojik bir hizmet ve iş meydana getiremez.

Omuz, dirsek, kalça, diz mafsalları içinde aynı şeyler düşünülür ve bu mafsallar kendini teşkileden unsurlarla müstakil olup muayyen ve gayeli hizmetlere maliktirler, bu itibarla bun'arda birer uzuv'durlar.

Karaciğer, böbrek yalnız kendilerinin meydana getirebilecekleri fonksiyonlara sahip ve başka organların telâfi edemeyecekleri ve muayyen gayeli birer çalışma merkezi olarak müstakil birer uzuv'durlar. Bu organlar içerilerindeki çeşitli vazifelerle mükellef hücreleri, kan ve safra veya idrar yolları, kana verecekleri maddelerle, safra veya idrar keseleri... bu organların birer unsurları olup bizzat uzuv değildirler. Zira ancak bu unsurlar bir araya gelebildikleri taktirde karaciğer ve böbrek teşekkül edebilir ve beklenen vazifeler ifa olunabilirler. Dalğa gelince onunda bazı vazifeleri vardır. Fakat dalak çıkarıldığı zaman karnın muayyen bazı bölgelerinde mevcut küçük dalakcıklar ile diğer retikulo-endotelyal dokular tarafından dalığın vazifesi yerin getirilmekte olduğu için dalak, müstakil bir organ gibi gözükmesine rağmen vücutta kendisini aratmayacak diğer bazı sistemlerin mevcut bulunmaları ve hayatla her zaman yoklukları kabili te'lif olmaları bakımından, dalığın müstakil bir uzuv olarak kabulünü şüphe ile karşılırsak bu görüşün pekte yabana atılmamasını temennî etme isteriz.

Dimag; Şuur, şuur altı, şuur dışı çeşitli ruhi faaliyetleri idare eden varlığıyla ancak hayatî fonksiyonların yapılageldiği bir organdır, her hügesinin muayyen ve müteselsil, objektif vazifelere sahip olmakla bununla beraber bir merkez'nin harabiyeti halinde bu merkezin idare ettiği fonksiyonun ortadan kalkması veya tam olarak kalkmaması hallerine göre bir hüküm vermek icabeder, muayyen bir hizmetin ifasıyla mükellef olan merkezin organ olarak alınması düşünülebilirse de meydana çıkan ârızalar ekseriya kendisinde değil de uzaklarda görüldükleri için kıyas'amarları, kaybolan fonksiyonun derece ve mahiyetine göre yapılır. Bu itibarla damagın tek bir organ olarak değil bir organlar birliği olan vücudun transformatörü olarak kabulü uygun olur.

çeşitli zarlar, göz içi cam gibi olan doku, göz siniri, iki taraf göz sınırlarının buluştukları köprü (Şiyazma), görme şeritleri, nihayet dimağımızın arka tarafında ve sağlı sollu iki adet görme merkezleri fizyolojik şartları haiz iseler, görme fiili müşterek çalışma ile yer'ne getirilir. Bu saydığımız dokulardan köprüden mâdası sağlı sollu ikişer adettir'ler. Göz siniri köprüsü ise iki taraftan gelen görme şeritlerinin veya liflerinin birbirleriyle buluştukları bir yer olup buraya giren sağ görme lifleri, buradan ayrırlılar bir kısım görme liflerinin sağa ve aynı taraf bir kısım görme sinirlerinin sol göze ve aynı suretle soldan gelen görme liflerinin bir kısmı sol ve diğer bir kısmı sağ göze giderek görmeyi temin ederler ve bu suretledirki (havas'dan biri olan görme hissi) iki göz, iki görme siniri, bir köprü, iki görme şeridi veya lifleri ve iki görme merkezinden ibaret bir birlik olarak yani havas'tan biri olarak kabul edilir. Buna nazaran bir taraf dimağdaki görme merkezinde veya bu merkezden çıkma olan görme liflerinde bir arıza meydana gelirse körlük, bir gözün tam körlüğü değil, her iki gözün birisinin burun ve diğerinin kulak tarafının görmemesi suretiyle tecelli edecek iki gözde birden yarı körlüktür. Bunun dışındaki göz'ler kısımları ise görmekte devam ederler.

Bir gözün tam körlüğü için ârızanın bir taraf görme sinirinde veya bunun yayıldığı gözdibinde veya içinde olması lâzım olup dimağdaki görme merkezi, görme şeridi, köprü sapasağlamdır'lar. Her iki gözün birden kör o'ması için yukarıda saydığımız ç'ft organlardan birbirinin aynı birer çiftlerin'n veya bir taraftan bir tek ve mukabil tarafta başka bir tekin veya köprü ve buna mumasil ârızaların husulü lâzımdır. Şu hâde görme dediğimiz hâdise çeşitli merkez'erin, çeşitli yolların, çeşitli dokuların ilgili bulunduğu bir konudur ki bunlar uzuv o'arak değil havas'tan birinin yani görmenin teminine yarayan CİHAZ olarak ta adlandırılabilir.

Tarif edilen görme cihazı, görmeyi yüzde yüz teminle mükelleftir. Sağ veya sol ayrılığı diye aslında bir ayrılık mevcut değildir. Zira dimağımızın sol görme merkezi hem sağ ve hemde sol gözün yarı görmesini temin ediyor ve diğer yarı görmede sağ görme cihazı tarafından sağlanır. Şu halde GÖRME HİSSİ birbiri içine girmiş sağlı ve sol'u çeşitli dokuların BİRLEŞMESİYLE MEYDANA GELMİŞ FONKSİYON BİRLİĞİNİN YARATTIĞI BİR KÜLTÜR VE SAĞ GÖZLE AYRI SOL GÖZLE AYRI

GÖREMİYİZ GÖZLER AÇIK BULUNDUĞU MÜDDETÇE GÖRME MÜŞTEREKTİR VE GÖRME CİHAZI VE UNSURLARI SAĞLAM BULUNDUKLARI MÜDDETÇE GÖZLERİMİZ AÇIK İKEN GÖRMEMEZLİK EDEMİYİZ ve tek gözle gördüm diyebilmek için bir gözümüzü kapamamız şarttır.

İŞİTME'ye ge'ince; Görmede o'duğu gibi bunun da çeşitli yolları vardır: Dimag'daki işitme merkezi, işitme sınırı, iç kulak, orta kulak, kulak zarı ve dış ku'ak kanalı. Bu unsurların her birisi de gözde olduğu gibi çeşit'i unsurlardan yapılmıştır. Sağ işitme merkezi sol ve sol işitme merkezi'de sağdadır. Her iki kulak görmede o'duğu gibi aynı suretle müştereken işidirler ve sol kulak ayrı, sağ kulak ayrı işidemez. Bundan şunu anlıyoruzki, işitme fi'li her iki kulağı müştereken alâkadareder ve tıpkı görmede olduğu gibi işitme cihazı bir küldür. Her iki kulak sağ'am iken ve tıkalı deg'il iken sağ işitme veya sol işitme bahis konusu o'amaz ve sadece kül o'an işitme düşünülür.

Organ ve havastan anladığımız anatomik ve fizyolojik mânayı yukarda izaha çalıştık. Şimdi bun'ların ışığında âzadan birinin zaaf veya tatili ile havas'tan birinin zaaf veya ZİYAI keyfiyet'lerinden ne anladığımızı izaha çalışalım.

İstilahî mânasıy'a ZAAF, fizyolojik bir fonksiyonun normal hududlar çerçevesinde tam olarak ifa edilememekte olduğunu ifade eder. Diz mafsalsının gerilmesi (Ekistansiyon) norma'de 180 derece kadardır. Eğer meselâ bu ancak 90 dereceye kadar mümkün oluyorsa bu takdirde diz mafsalı 90 derecelik fonksiyon azlığına duçar olmuştur. Diz mafsalsının geri'me fonksiyonunun bir kısmı böylece azalmış oluyor ki, bu bir fonksiyon zaafını ifade eder. Fakat burada enteresan o'an mühim nokta ve hususiyet ile karşı karşıyayız ki, oda ayağın durumudur, Diz ancak 90 derece gerilebiliyorsa mese'e sadece diz mafsalsının iltisak veya yarı iltisak hali ile kalmayıp, dizin kıvrık kalması sebebiyle ayağın yere basamaması ve müstakil bir uzuv o'an ayağın normal vazifesinin yapılamamasıdır. Şu halde etraflı düşünülmez ise diz mafsalsının çalışma zaafı gibi görünen mesele aslında bacağın işinin tamamıyla ortadan kalkması yani uzuv tatili mahiyetindedir. Aynı işi dizin bükülme (f'leksiyon) fonksiyonu üzerinde tatbik edelim. Diz mafsalsının normal bükülme hududu 155 dereceye

etmemektedir. Binaenaleyh mese'eyi bir veya bir kaç diş o'arak değil dişlerin hepsinin, yarısının, düşmesi halinde bunların tevlit edecekleri ça'ışma gücünü aza'tma nisbetleri gözönünde tutularak durumun tavrızi gerekir. Zira on d'şin düşmesiyle meydana gelen zaaf hali ile onbeş dişin mü'sir fiil neticesi meydana ge'ecek zaaf hali arasında şüphesiz bir fark o'acak isede bugünkü mevzuat bunu ayınamamakta bulunduğu gibi proter işinide nazara almamaktadır ki, mal'ûliyet bareminin vücuduna olan iht'yaç buradada kendini göstermektedir.

HAVAS'dan birinin zaaf ve ziyâi mese'esine gelince;

Bu mesele hakkında yukarda gereği gibi fizyolojik izahat vermeye çalıştık. Şimdi konuyu pratik bakımdan gözden geçirelim. Görme veya işitme his'lerinin normal işliyebilme'leri için her iki göz veya her iki kulağın noksansız ve ârizasız o'maları lâzımdır ki, bu takdirde gerek görme ve gerek işitme a'an'ları yüzde yüz tam olarak görülür veya iştilir.

Bir gözün görme siniri veya gözün gören iç zarı, yahu' gözüümüzün önünde cam gibi parlayan ve tıp dilinde kornea dediğ'miz göz unsurlarından birisinde tardide bağılı b'r âriza husule ge'ip neticede bu gözde görme fiili tam veya yarı yarıya veyahut daha az miktarda kaybo'muş bulunabilir. Şu ha'de üç hal ile karşılaşmış bulunuyoruz ki bu üç halde görmedeki zaafın çeşitli derecelerini gösterir. Bir gözün görmesinin tamamıyla kaybo'duğunu yâni bu gözün tam kör'üğünün bahis konusu olduğunu kabul edelim. Bu vaziyette havastan bir'si bulunan (görme hissinin) durumu ne o'abilir?. sual'nin cevaplandırılması gerekir.

Tıp il'minin bu durumda vereceği cevap şudur: Tek gözün kör o'ması hâlinde diğer göz sağ'am ve görmesi tam olduğu takdirde görme alanında % 30 civarında b'r aza'ma o'lur ve iki göz sağlam olduğu zamanki mevcut % 100 görme alanının % 70 i de bakî kalır. Bu, şu, demektir ki b'r gözün tam kör'lüğü havastan biri olan görme hissin'n üçte biri nisbetinde azalmasını mucip o'muş ve sağlam olan diğer göz, her iki göz sağlam olduğu takdirde göreceği sahanın üçte ikisini görebilmektedir.

Şu halde görme hissi havastan olduğuna ve görmenin bir kül olarak alınacağına nazaran bir gözün kör o'ması hâlinde sağlam kalan diğer

taşıyacaktır ve baremlerin en üstün derece'lerini haiz bulunacaktır. İş kazaları ve meslek hastalıkları baremleri de kendilerine göre bir kıymet. Endirime konusu olarak telâkki edilecektir. Adli yani cinaî baremler ise hukuk ve ceza nazariyat ve prensipleri gözönünde tutularak bir kıymet özelliği taşıyacaktır. Burada hem mağdur ve hem de maznunun karşılığı durumları, tahrik, teşvik, suçun meydana gelmesine sebebiyet ve sair gibi çeşitli sosyal faktörlerin de rolü olacaktır. Bu çeşitli gayelere göre hazırlanmış baremler arasındaki farkı açıklamak için şu misali göstermek mümkündür: Bir bacağın diz kapağından bir karış yukarısından kalsilmesi halinde, kaçma mafsallı normal hareketlerini muhafaza ediyorsa Fransız baremine göre çalışma gücünün %80, Belçika baremine göre %75. bizim 3/7900 sayılı işçi sigortaları baremi de işçinin sanat veya yaptığı işin hususiyetlerine göre aynı mâlûliyet için %48-76 nisbetinde mâlûliyet tesbit etmiş bulunuyorlar. Fakat gerek Fransız ve gerek Belçika harp baremleri ise bu mâlûliyeti %85 olarak kabul etmektedirler.

Halen memleketimizde barem olarak yalnız işçi sigortalarına dahil işçilerin iş kazası veya meslek hastalığı neticesi kısmi veya daimi çalışmamak hallerine mahsus 4772 sayılı kanunun 79. maddesine dayanarak Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığıyla Çalışma Bakanlığınca hazırlanıp Şurayı Devletçe incelenerek kabul edilen 3/7900 sayılı mâlûliyet tüzüğü 24. 7/1948 tarihinde İcra Vekilleri Heyetince yürürlüğe konmuş bulunuyor. Hazırlanmasına biraz da şahsi emeğimiz bulunan bu baremden başka memleketimizde tahlili mahiyette mâlûliyet baremi mevcut değildir. Asker mâlûllerimiz için bir kanun varsa da buradaki takdir tahlili olmaktan daha ziyade terakibi bir vasıf arzetmekte ve mâlûliyetler arasındaki farklara ve bilhassa çalışma gücü farklarına yer vermemiş bulunmaktadır. Sivil hayatta başkaca mâlûliyet baremi yoktur.

Bütün bu sebeplerle diğer memleketlerin hemen hepsinde olduğu gibi Türkiye mâlûliyet baremlerinin de meydana getirilmesi meslesinin bir an evvel ele alınması ve böylece baremlerin ceza ve hukuk işlerine de temmili yöne gidilmesiyle zannediyoruz ki işlerde fevkalade kolaylık ve takdirlerde azamî bir objektivlik sağlamak suretiyle işlerin süratle neticelendirebilme imkânını da sağlayacaktır. Aynı zamanda da adli tababette uzuv zaafı veya tatili, veya havastan birinin zaafı veya ziyai gibi,

Mümtaz terfide 40 karar ve muamele'nin Temyizce incelenmiş olması lâzımdır.

4 — Ayırma Meclislerinin tetkike tâbi tutacağı Temyiz notları Adliye Vekâletince terfilerine engel olmayan ve terfi müddetlerini do'duran hâkim ve C. Müdde'umumisi ve Muavinleri ile bu sınıflarda sayılan'ar hakkındaki listen'in tanzim edildiği tarihe takaddüm eden iki yıl içinde alınan notlardır. Bu notları ihtiva eden listede yine bu müddet içinde kendiler'ne verilen işlerle çıkardıkları işler miktarı ve nisbeti de gösterilir.

5 — Yukarıdaki bendlerde tesbit edilen esaslar Hâkimler Kanununun 35 inci maddesinin son bendi uyarınca usulen neşredilecektir.

İçinde verdikleri kararlarda görülen işlerden Temyiz Mahkemesine mülkiyetine ilişkin olanların tanzim edildiği tarihe takaddüm eden iki yıl içinde alınan notlardır. Bu notları ihtiva eden listede yine bu müddet içinde kendiler'ne verilen işlerle çıkardıkları işler miktarı ve nisbeti de gösterilir.

1 — B'î hâkim ve C. Müdde'umumisi'nin Adliye Vekâletince terfi müddetlerini do'duran hâkim ve C. Müdde'umumisi ve Muavinleri ile bu sınıflarda sayılan'ar hakkındaki listen'in tanzim edildiği tarihe takaddüm eden iki yıl içinde alınan notlardır. Bu notları ihtiva eden listede yine bu müddet içinde kendiler'ne verilen işlerle çıkardıkları işler miktarı ve nisbeti de gösterilir.

2 — Alınan notların çok iyi, veya iyi, veya 70 i bulunan terfihane terfi ettirilir.

Terfihane terfide en aşağı 40 karar veya muamele'nin Temyizce terfi edilmiş bulunması gerekir.

Temyizden 40 iş geçmemiş olanların istisnalarına ve istisnalarında işine ve gönderileceği kararlara veya diğer vesikale ve mahallelerde görülen işlerle çıkardıkları işlere nazaran ilmi ve mesleki kudret ve kabiliyetlerine Ayırma Meclislerince karar verilirdiği takdirde terfihane terfihane kararla verilebilir.

3 — Alınan notların içinde xayıf olmak suretiyle çok iyi ve iyi, not almayan 85 i bulunanlar, xayıf not almakla beraber iyi ve Çok iyi not almayan 90 veya daha yukarı olanların mümtaz terfi ettirilecektir.

Koruma Meclisi kararının kaldırılmasına karar verilmesi yolsuz ve tebliğname münderecatı bu itibarla varit olduğundan Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanununun muaddel 427 nci maddesi uyarınca Sulh Mahkemesince ittihaz edilen ve Çiftçi Mallarını Koruma Meclisinin para cezasının tahsiline taallûk ey'leyen kararının kaldırılmasına mütedair bulunan 19/12/1957 tarihli kararının Kanun Yararına (BOZULMASINA) ve işbu kararın bir suretinin Adliye Vekâ'etine gönderilmesine ve evrakın takımıyla C. Baş Müddeiumumiliğine iadesine 23/1/1959 tarihinde ittifakla karar verildi.

Bir gayrimenkulün muhtelif katlarının, üst hakkına mevzû olacak şekilde ve kat mülkiyeti esasına göre taksimi Medeni kanunun hükümlerine muhaliftir.

Temyiz Altıncı Hukuk Dairesi

Esas : 10387 — Karar : 9153

Mehmet Helvacıoğlu ve arkadaşları vekili avukat Ahmet Hikmet Gönen tarafından Zehra Eryazıcı aleyhine açılan tapu iptali ve tescil dâvasının yapılan Muhakemesi sonunda: Tafsilâtı ilâmında yazılı olduğu üzere; iddia ve dâvalarının kabulüne, mahallinde yapılan keşif, bilirkişi beyanı ve toplanan diğer delillere göre, Kânunusani 1936 tarih 3/Temmuz/1939 tarih 6/Haziran/1940 tarih 9/Teşrinievvel/1944 tarih ve 238 numaralı tapuların ihtiva ettiği ve belediyece yola alınan kısımlardan arta kalan saha bir parça hâline ifrağ olunarak dâvacılar tarafından kârgir bina inşa edilmiş ve hissedarlar arasında bu binanın rızaen taksim edildiği anlaşılmış olduğundan vaki rızai taksim veçhiyle müfrez 27. 17 metre kare miktarındaki maabodrum kârgir dükkânın dâvacılardan Abdurrahman Helvacıoğlu, müfrez 24. 26. metre kare miktarındaki maabodrum kârgir dükkânın dâvacılardan Mehmet nam'larına müstakil mülk olarak 38. 50 metre kare miktarın da maabodrum kârgir dükkânın hissedarlarından ölü Mustafa varisleri Zehra, Hüseyin, İzzet ve Selâhattin nam'larına müşterek mülk olarak ve altı bin lira kıymetli hanenin de kat mülkiyetinin 12 sehim itibarile 4 sehminin Abdurrahman, 4 sehminin Mehmet ve mütebaki 4 sehminin de birer sehim itibariyle Zehra, Hüseyin, İzzet ve Selâhattin adlarına tescilleri lüzumuna ve kat mülkiyetinin zemin

kat sâhipleri adına tesis olunacak tapu kayıtlarına işaret edilmesine ve tarafların müşterek murisleri Mahmut Helvacıoğlu adına olan mezkûr tapuların rızâi taksimle hukukî kıymetlerini zayıf ettüğinden tapu kayıtlarının iptaline dair (Afyon) Asliye Hukuk Hâkimliğinden verilen 29/12/1954 gün ve 703 sayılı hüküm C. Baş Müddeiumumiliğince H. U. M. K. nun 427 inci maddesine tevfikân kanun nefine temyiz edilmiş olmak a dosyadaki bütün kâğıtlar okunup icabı düşünüldü :

Zemin kattaki dükkânların bir kısım hissedara üst-katın da, diğer hissedarlara ait olmak üzere bir gayrimenkulün muhtelif katları üst hakkına mevzu olacak şekilde ve kat mülkiyeti esasına göre taksimi. Medenî Kanun Hükümlerine muhalif bulunduğu halde bu şekilde karar verilmesi yolsuz, Baş Müddeiumumiliğinin nef'anîl kanun bozma talebi yerinde görülmele hükmün (BOZULMASINA) 22/12/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Köy kanununun 6 ncı maddesinin tatbiki hakkında.

Temyiz Üçüncü Hukuk Dairesi

Esas : 265 — Karar : 301

Sink Köyüne izafetle Muhtarı Rıdvan Özkan tarafından Sosik köyüne izafetle Muhtarı Recep Öztürk aleyhine açılan ve dâvalı köy hududu dahilinde olup fermanla asırlardanberi köylerinin şahsiyeti maneviyesi tarafından temellük ve tasarruf edilen bir adet dut ağacını dâvalı, köylerine ait olduğundan bahsile keserek şahsı ahâre satmış olduğundan bedeli olan 60 liranın tahsili dâvasının yapılan muhakemesi sonunda: iddia ve müdafaaya, beyan ve kabule ve mübrez fermanla sınırlama ve diğer vesikalar münderecatına göre sabit olan ve taraflarca kabul olunan 30 lira ağaç bedelinin yarısı olan 15 liranın dâvalı köyden tahsiline ve ziyade iddianın reddine dair Kemaliye Sulh Hukuk Hâkimliğinden verilen 18/6/1958 günlü ve 102/50 sayılı hükmün Temyizen incelenerek (münazaalı) «Dolu» nam meradan dâvacı Sink köyünün intifai fermanı ve Tuğra ile minelkadim kabul edilmiş ve vu cihet tapu kaydında muharrer bulunmuş iken arazi Kanununun bu hususa ait mer'î hükümleri na-

TEMYİZ KARARI

Temyiz isteminin süresi içinde o'duğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün evrak okunup gereği düşünüldü:

Dâvacı Dâva konusu radyonun dâvalı nezdinde emanet o'duğunu iddia etmiş ve dâvalı ise emanet münasebetini inkâr ile dâvacının kendisinden 200 lira aldığını ve işbu paraya mukabil radyoyu rehin olarak tevdi ettiğini ileri sürmüştür. Bu vaziyette birriza zilyedliğin devri dâvacı tarafından kabul edilmiş, dâvalının müdafaası ise def'i mahiyetinde olmayıp iade vecibes'ni doğuracak olan emanet hukukî münasebetini mucip sebeplerini göstermek suretiyle inkâra müntehi bulunmuş o'duğundan dâvacının inkâr edilen ve mutalebe hakkını doğuracak olan emanet akdini spat eylemesi gerektiği gözönünde tutularak kendisinden bu husus taki de'ü'lerinin istenmesi ve icabında yemin hakkının kullandırılması muktezi iken bu yolda muamele yapılmayarak beyyin külfetinin tevcihinde hata o'unması ve dâvalının dâvacıya yemin teklifine hakkı olduğu kabul edilerek ihtilâfın dâvalıya teklif ettirilen yemin ile ha'lli ve yazılı şekilde karar verilmesi yolsuzdur. Bundan başka kabul suretine göre dâvalının ikame ettiği şahit'ler dâvacının radyoyu verip dâvalıdan 200 l'ra aldığını söylemiş'lerdir. Bu rehin münasebetinin mevcudiyetini açıkça belirtmektedir. Mevcut şahadetin, usu'lü dairesinde karar yerinde münakaşa ve tahlil edilmeden hükme yeterli olmadığının kabu'u de isabetsizdir. Yukarıda yazılı sebeplere binaen bozma dileği yerinde olduğundan hükmün bu sebeplerden (BOZULMASINA) ve aşağıda yazılı 1970 kuruş temyiz masrafının haksız çıkakaktan alınmasına 7/1/1957 tarihinde ittifakla karar verildi.

Gayrimeşru bir maksadın istihsalı için verilmiş olan bir şeyin kabu'u, bu şeyi, elinde bulunduran ve evvelce eda etmiş olan şahıstan istirdat hakkını haizdir.

Temyiz Üçüncü Hukuk Dairesi

Esas : 774 — Karar : 578

Müvekkilesi Sıddıka Koçak ile dâvalılardan Ahmet Turan gayri resmî ev'lenmişler ise de bilâhare ayrılmış oldukları halde 4 adet Mahmudiye, 26 adet yirmilik, bir adet Atatürk resimli Altın ile 18 adet Ziynet Altını

TEMYİZ KARARI

Temyiz isteminin süresi içinde o'duğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün evrak okunup gerği düşünüldü :

Temyiz olunan hükmün dayandığı gerekçelere ve muhakeme safhalarına göre diğer temyiz itirazları yerinde değilse de, dâvacıların talep ettiği maddi tazminat ceza mahkemesine gidip ge'mek yüzünden ihtiyar ettikleri masraflarla bu yüzden işlerinden kalmaları hasebiyle mahrum kaldıkları yevmiyelerden ibarettir. Bu vaziyette istenen meb'âğ muhakeme masraflarından madut olup ait olduğu dâvanın teferruatı mahiyetinde bulunduğundan o dâvada talep edilmesi ve hüküm istihsalı icap ederdi. Bu gibi masraf'arın ayrı bir dâva konusu yapılmasına cevaz yoktur. Bu cihet gözönünde tutularak bu kısım talebin reddine karar verilmesi gerek'i iken aksinin iltizamı ve yazılı şekilde tahsile karar verilmesi yolsuz ve bozma dileği bu bakımdan yerinde olduğundan hükmün bu sebepten (BOZULMASINA) ve aşağıda yazılı 1050 kuruş temyiz masrafinin haksız çıkakattan alınmasına 17/1/1957 tarihinde ittifakla karar verildi.

Borçlar Kanununun 60 ıncı maddesinde derpiş edilen müruruzamanın cereyan etmesi için haksız fiil'in vâki olması ve bu suretle dâvacı lehine dâva hakkının doğmuş bulunması lâzım gelir. Hâdisede haksız fiil, ancak dâva konusu avansın müddeti içinde kapatılmamış o'masile tahakkuk eder.

Üçüncü Hukuk Dairesi

Esas : 1 — Karar : 383

İdareye ait Cibali Nakliyat şubesinde çalışan işçilere avans olarak verilen para'arın mahsubunu yaptırmayıp müruruzamana uğratan dâvalılardan 106 lira 46 kuruş idare zararının tahsili istemine dairdir.

KARAR : Hâdisе tarihi ile dâva tarihi olan 28/1/954 tarihine kadar aradan on sene gibi bir zaman geçmiş olduğundan a'acak ve dâva müruru zararına uğramış olmasına mebni bu sebeple dâvanın reddine karar verildiği hakkındadır.

Temyiz eden: Dâvacı İnhisarlar Umum Müdürlüğü vekili Avukat Osman Özbek.

TEMYİZ KARARI

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün evrak okunup gereği düşünüldü.

Dâvanın hukukî sebebi haksız fiil olduğundan hadisede Borçlar Kanununun 60 ıncı maddesinde derpiş edilen müruruzaman müddetinin tatbiki icap eder. Her ne kadar dâva konusunu teşkil eden avansın 943 senesinde verildiği anlaşılmakta ise de dâvacı idare işbu avansın beş sene içinde kapatılması lâzım geldiğini ve bu itibarla on senelik müruruzaman müddetinin Avansın kapatılması icabettiği tarihten itibaren işlemesi gerektiğini bildirmiştir. Fiî hakika müruruzamanın cereyan etmesi için haksız fiilin vaki olması ve bu suretle dâvacı idare lehine dâva hakkının doğmuş bulunması lâzımgelir. Haksız fiil ise ancak avansın müddeti içinde kapatılmamış olmasıyla tahakkuk eder. Binaenaleyh Bu cihetler gözönünde tutularak evvel emirde dâva konusu avansın ne kadar müddet zarfında kapatılması gerektiğinin ve bu müddetin hitamından itibaren dâva tarihine kadar on sene geçip geçmediğinin araştırılması ve henüz bu müddetin geçmediği tebeyyün eylediği takdirde dâvacı idarenin zarara ve failine hangi tarihte ittilâ kesbettiğinin ve bu tarih ile dâva tarihi arasında bir sene geçmiş bulunup bulunmadığının tahkiki ve müruruzaman def'inin bu dairede halli muktezi iken bu yolda muamele yapılmayarak noksan tetkikata müsteniden müruruzaman def'inin kabulü ve yazılı şekilde dâvanın reddine karar verilmesi yolsuz ve bozma diyeği bu bakımdan yerinde olduğundan hükmün bu sebepten (BOZULMASINA) ve aşağıda yazılı 1075 kuruş temyiz masrafının haksız çıkacaktır alınmasına 17/1/1957 tarihinde ittifakla karar verildi.

Köy okulu'na tahsis edilmiş gayrimenkulün köy adına tescili lâzımdır.

Temyiz Yedinci Hukuk Dairesi

Esas : 1958 — Karar : 7785

Taraflar arasındaki kadaastro tesbitine itiraz dâvasından dolayı verilen ilâmin temyizen tetkiki Köy Muhtarlığı tarafından müddetinde istenilmekle gereği görüldü :

Dâva konusu gayrimenkul 4274 sayılı kanunun mülga 28 inci maddesi uyarınca köy okuluna tahsis edilmiş 5129 sayılı kanunun müvakkat

2 nci maddesinde köy tüzel kişiliğine bırakılması derpiş olunan gayrimenkullerden bulunmuş olmasına göre kanun icabı köye bırakılma keyfiyetinin tabii neticesi olarak ve tahsis maksadı sicile kayıt edilmek şartile köy adına tescili cihetine gidilmek gerekirken kanunî sebep ve veçhi gösterilmeksizin hazine adına tesciline karar verilmesi yolsuz köyün temyiz it'razları yerinde olduğundan kabulile hükmün (BOZULMASINA) ve 5602 sayılı kanunun 54 üncü madesi gereğince harç alınmasına rıha o madığına 26/9/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Sulh mahkemesinde yapılan keşfin Dosyanın vazifesiz ik kararile Asliye Mahkemesine tevdiinden sonra tekrarlanmasını mucip bir sebep ileri sürülmemiş ise Sulh Mahkemesindeki keşif i'e iktifa edilmesi bozmayı icabettirmez.

Temyiz Yedinci Hukuk Dairesi

Esas : 6061 — Karar : 10331

Taraflar arasındaki tescil dâvasından dolayı verilen ilâmın temyizen tetkiki Maliye Hazinesi tarafından müddetinde istenilmekle gereği görüldü.

Tarafların iddia ve savunmalarına, dâva konusu gayrimenkule dâvacı ile bayiinin iktisap zamanaşımı süresince ve mâlik gibi zilyed bulundukları keşif ve şahadetle tesbit edildiğine, Mümeyyiz dâvalı hazine vekili yargılamada incelemeye değer bir itiraz ve dâvaya sulh mahkemesinde bakıldığı sırada yapılan keşfin dâvanın As'iyeye Hukuk Mahkemesine intikalinden sonra tekrarlanmasını gerektiren bir sebep ileri sürmediğine ve hükmün gerekçe'lerine göre hazinenin temyiz itirazlaı yerinde olmadığından reddile hükmün (ONANMASINA) ve 5985 kuruş onama harcının temyiz edenden alınmasına 3/10/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

müddetinden sonra 11/9/1958 tarihinde verildiğine, dâvaya 2613 sayılı kanuna tevfikân bakılmış olmasına, bu gibi dâvalar mahkemeîlerin yaz tatiline tâbî olmadığına, munzam (7) günlük müddetten istifade edilemeyeceğine göre tash'ih talebinin müddet bakımından REDDİNE 2613 sayılı kanunun 38 inci maddesi gereğince harç alınmasına mahal olmadığına 23/10//1958 tarihinde ittifakla karar verildi

Bir yer'in orman olduğu Ziraat Vekâletince belirtildiği takdirde sahibi ve muteber tapuda kayıtlı ve orman vasfını haiz gayrimenkulün tahdidi orman kanununa tâbî olduğu düşünülerek tapulama harici bırakılmak lâzımdır.

Yedinci Hukuk Dairesi

Esas : 9559 — Karar : 11288

Taraflar arasındaki kadastro tesbitine itiraz dâvasında dolayı verilen ilâmın temyizden tetkiki Orman İdaresi tarafından müddetinde istenilmekle gereği görüşüldü

Dâva konusu gayrimenkulün tapu kaydına müsteniden dâvalılar adına yapılan tapulama tesbitine dâvacı Orman İdaresi tarafından itiraz edildiğine göre orman tahdit haritası mevcut olup olmadığı araştırılmak orman tahdit haritası mevcut ise celbedilip bilirkışı marifetile mahalline uygulanmak, orman tahdit haritası yok ise 6831 sayılı kanunun muvakkat birinci maddesi ve olbaktaki Tevhidi İçtihat Kararı uyarınca nizalı gayrimenkulün orman sayılan yerlerden bulunup bulunmadığı Ziraat Vekâletinden sorulmak, orman sayıldığı takdirde muteber bir tapuda kayıtlı sahipli ormanlara ait tahdit ve kadastronun orman kanununa tevfikân mahsus komisyon tarafından düşünülerek nizalı parsel tapulama harici bırakılmak gerekirken bundan zühul ile yazılı şekilde karar verilmesi yolsuz dâvacı orman idaresinin temyiz itirazları yerinde olduğundan kabulile hükmün BOZULMASINA 5602 sayılı kanunun 54 üncü maddesi gereğince harç alınmasına mahal olmadığına 20/10/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Medeni kanunun meriyeti tarihinden sonraki tarihte tapuda kayıtlı gayrimenkulün tapulamaya tâbi tutulması takdirinde kayıt sahibinden haricen satın aldığı iddia eden zilyed'in bu iddiası tetkik edilmelidir.

Yedinci Hukuk Dairesi

Esas : 8921 — Karar : 10068

Taraflar arasındaki kadastro tesbitine, itiraz dâvasından dolayı verilen iâmın temyizden tetkiki Niyazi Duran tarafından müddetinde istenilmekle gereği görüldü. ★

Senetsizden ve harici satışa müsteniden mümeyyiz Niyazi adına yapılan tapulama tesbitine karşı dâvacı nizalı gayrimenkulün tapulu yeri olduğundan bahsile itiraz etmiş olmasına, 5602 sayılı kanunun 13 üncü maddesi (C) bendi gereğince tapu kaydı mevcut olup da mâlik görünen kişiden başkası zilyed bulunur ve mâlik görünenin muvafakatı olmazsa 15 nci madde hükmü uyarınca zilyedlik sebebi her türlü de'it ve beyyine ile tesbit edildikten sonra hakkaniyet dairesinde gayrimenkulün kim adına tescili icabedeceğinin takdiri lâzım geldiğine göre işbu kanun hükümleri nazara alınmaksızın nizalı gayrimenkulün tapulu olduğundan ve haricen satışın muteber olamayacağından vesa'reden bahsile tesbitin iptaline karar verilmesi yolsuz, dâvalının temyiz itirazları vârit olduğundan kabulile hükmün (BOZULMASINA) ve 5602 sayılı kanunun 54 üncü maddesi gereğince harc alınmasına mahal olmadığına 27/9/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

İş akdinin idarece fesholunması hali — kıdem tazminatı — idarenin yaş sebebiyle akdi feshe mecbur olması — mücbir sebep.

1 — 3575 sayılı kanunun 44 üncü maddesinin ilk fıkrasına göre yaşı 60 ı dolduran B. sınıfı mensupları durumunda bulunan dâvacı işçilerin iş akidelerinin idarece fesholunması mükellefiyeti idareye yükletilmiş bulunmaktadır.

2 — İş Kanununun 5518 ve 5868 sayılı kanunlarla değiştirilmiş bulunan 13 üncü maddesinin 6 ncı fıkrası hükmünce İş Kanununun 16 ncı maddesinin 3 üncü fıkrası hükmünce akd'in iş veren tarafından feshi halinde işçiye kıdem tazminatı ödenmesi gerektir.

Temyiz Dördüncü Hukuk Dairesi

Esas : 3704 — Karar 3103

Dâvacı, dâvalı dikimevinde 2/6/1940 tarihinden 12/9//1957 tarihine kadar yevmiyeli işçi olarak çalıştığını ve 12/9/1957 tarihinde yaş haddi

fikrasında bildirilmiştir. Bundan maksat, kanunun veya kanunlara uygun olan nizamname ve talimatnamelerin amir hükümlerine aykırı olan iç yönetmelik hükümlerinin muteber olmayacağını bildirmektedir ki Borçlar Kanununun 20 nci maddesi hükmüne de aynı neticeye varılır. 394 sayılı hafta tatili kanununun birinci ve 4 üncü maddesinin amir hükmüne bu kanunun tatbik olduğu yerlerde işçi ere haftada bir gün tatil verilmesi mecburidir. İç yönetmeliğin bu amir hükme aykırı bulunan şartı muteber olamaz. Diğer cihetle İş Kanununun 37 ve 38 inci maddelerindeki fazla çalışmanın hafta tatili gününden gayri günlerde yapılmasının esas olduğu yine bu hükümlerden anlaşılmaktadır; o halde, iç yönetmeliğin İş Kanununun 37 ve 38 inci maddelerine dayanan hükümleri esas tutularak işçilerin hafta tatili gününde çalışmaya mecbur oldukları kabul edilemez. Bu itibarla sadece iç yönetmelik hükümlerine dayanılarak işçilerin hafta tatili günü çalıştırılmak istenmesi kanuna aykırı olduğu gibi işçinin haklı olarak çalışmaktan kaçınmış olmasının iş verene akti bozma hakkını verene ve İş Kanununun 16 ncı maddesi hükmüne uygun olan bir sebep sayılması dahi kanuna aykırıdır. Mahkemece bu cihetler düşünülmeksizin ve işçilerin hafta tatilinden dahi mahrum edilebileceklerini gösteren başka bir kanunî esas var ise, neden ibaret olduğunu karar yerinde gösterilmeksizin haklı sebep müdafaasının kabul edilmiş olması bozma sebebidir.

Netice : Temyiz olunan hükmün gösterilen sebepten BOZULMASINA 6/5/958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Tapusuz gayrimenkul üzerindeki zilyedlik hissesinin devri — tescil kararı — bundan doğan zararın miktarı.

1 — Tapusuz gayrimenkul üzerindeki zilyedliği hissesini, devretmiş bulunan dâvalı tarafın, artık o gayrimenkul ile bir ilişkisi kalmıyacağı cihetle iktisabî müruruzaman hükümlerine dayanarak tescil kararı almış bulunması kanuna aykırı bir harekettir.

2 — Bu hareket sonunda dâvacı tarafın muteber olarak elde etmiş bulunduğu hisse üzerindeki zilyedlik hakkı sona ermiş olduğu cihetle zarara uğrayan dâvacı tarafın zararı, tescil kararının kesinleştiği tarihte zilyedlik hissesinin değeri neden ibaret ise o kadardır.

Temyiz Dördüncü Hukuk Dairesi

Esas : 4211 — Karar : 2221

Lâva'lı i'e Fatma Zekiye Akipek ve Nesime Borand'ın müşterek mu-

üzerindeki zilyedlik hissesini devretmiş bulunan dâvalının artık o gayrimenkul ile bir ilişiği kalmıyacağı cihetle iktisabî müruruzaman hükmülerine dayanılarak tescil kararı almış bulunması kanuna aykırı ve bu hareket sonunda dâvacının muteber olarak elde etmiş bulunduğu hisse üzerindeki zilyedlik hakkı sona ermiş olduğu cihetle dâvacı zarara uğramıştır. Ancak bu zarar tescil kararının kesinleştiği tarihte zilyedlik hissesinin değeri neden ibaret idi ise o kadardır. Dâvacının bu hisseyi ele geçirmek için yapmış olduğu masraf ile dâvalının haksız fiili arasında sebep ve netice münasebeti yoktur. Hâdisede, zararın, yani hissenin 3000 liradan fazla olduğunu ve fakat dâvacının bu zararı azaltmak için 3000 lira lık masrafa katlanmış olduğu yollu bir iddia ortaya atılmış bulunsa idi meydana gelmiş olan bir zararın azaltılması maksadiyle yapılan masrafların, zarara sebebiyet verenin hareketinin neticesi sayılacağı cihetle o zaman sadece 3000 liranın tazmini söz konusu olabilirdi. Halbuki bu şekilde bir iddia mevcut değildir. Mahkemece bu esaslar gözönünde tutularak dâvalının almış bulunduğu tescil kararının kesinleştiği tarihte dâvacının zilyedlik hissesinin değerinin neden ibaret bulunduğu bilirkişiden sorularak elde edilecek neticeye göre karar verilmek gerektir.

Netice : Temyiz olunan kararın yalnız yukarda gösterilen sebepten (BOZULMASINA) ve aşağıda yazılı temyiz harcının ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 3/4/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Ek tediye — İşçinin bir yıl çalışması kuzumu — geri alma.

1 — 6772 sayılı kanunla ödenen para, işçinin bir yıl çalışması için ödenen gündeliğinin bir ekidir.

2 — İşçinin yıl ortasında aldığı paraya tamamen hak kazanabilmesi için yıl sonuna kadar çalışmış bulunması gerektir.

3 — Emek yerine getirilmekdikce karşılığının geri verilmesi Borçlar Kanununun 61 inci maddesi hükümlerinden olduğu gibi zimni borçlanma hükümlerinden de sayılabilir.

Temyiz Dördüncü Hukuk Dairesi

Esas : 1718 — Karar : 2168

Taraflar arasındaki alacak davasının reddine dair adı geçen mahkemenin verilen hükmün müddeti içinde temyizen incelenmesi davacı adına

av. Hamdi Ülğür tarafından istenilmiş olmakla, dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği düşünüldü:

6772 sayılı kanunla ödenen paraya kanunun metninde ilâve tediye denilmektedir. Bu kanunun hükümlerinden ve konuluş sebebinden anlaşıldığına göre söz konusu ek ödemeler işçinin bir yıl çalışması için ödenen gündeliğin bir ekidir. Bu itibarla işçinin yıl ortasında aldığı paraya tamamen hak kazanabilmesi için yıl sonuna kadar çalışmış bulunması gerektir. Kanunun 4 üncü maddesinin 3 üncü fıkrasının ilk cümlesinde (mezkûr ilâve tediye tediye tarihinde işçinin işinden ayrılmış olup olmadığına bakılmaksızın işçinin ilâve tediye taalluk ettiği yıl içinde o yerde veya aynı idare, teşekkül ve müesseseye ait muhtelif yerlerden geçmiş olan hizmetlerinin yekûnu nisbetinde ve son çalıştığı yerde ödenir) denilmektedir. Bu itibarla ödenen paranın yapılan işe karşılık o'duğu açıkça belirmektedir. Esasen hukukî bakımdan emek karşılığı olan bir paranın hakedilebilmesi için o emeğin yerine getirilmiş olması zarurî olup, emek yerine gelmedikçe karşılığın geri verilmesi Borçlar Kanununun 61 inci maddesi hükümlerindendir. Bir an için hâdisede sebepsiz mal edinme bulunmadığı kabul edilse dahi parayı hak edemeden alan kimsenin işi vaktinden önce bıraktığı takdirde paranın bir kısmını geri vermeyi diğer tarafa karşı zımî o'arak borçlanmış olduğu dahi kabul olunabilir. Bu durum karşısında paranın geri alınmaması için açık bir akit veya kanun hükmüne ihtiyaç vardır. Mahkemece bu cihetler göz önünde tutulmaksızın ve ek ödemelerin hayat sıkıntısını hafifletmek maksadiyle yapılmış bir çeşit bağış olduğu kabul edilerek dâvanın reddi cihetine gidilmesi kâfi kana aykırıdır.

Netice : Temyiz o'unan kararın gösterilen sebepten BOZULMASINA 25/3/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Kira akdi - topraksız çiftçi o'ma erası

Dâvacı ile hazine arasındaki kira akdinin dâvacının topraksız çiftçi olduğu esası kabul edilerek yapılmış bulunmasına göre dâvacının bu durumda olmadığına anlaşıldığı halde akdin sona ermesi taraflar arasındaki akdin zımî hükümlerindendir.

Temyiz Dördüncü Hukuk Dairesi

Esas : 4229 — Karar : 2206

DÂVA : Dâvacı, kendisine kiralanan gayrimenkuldeki mahsulü dâ-

valı hazinenin zapt etmiş olduğunu ileri sürerek mahsul tutarının tazminini istemiş olmakla yapılan muhakeme sonunda; sabit görülmeyen dâvanın reddine dair adı geçen mahkemeden verilen hükmün müddeti içinde temyizden incelenmesi dâvacı Ali Yavuz tarafından istenilmiş olmakla, dosyadaki bütün kâğıtlar okunup gereği düşünüldü:

Dâvacı ile Hazine arasındaki kira akdinin dâvacının topraksız çiftçi olduğu esas kabul edilerek yapılmış bulunmasına göre dâvacının bu durumda o'madığının anlaşılması halinde akdin sona ermesi taraflar arasındaki akdin zımnî hükümlerindendir. Hâdisede dâvacının topraksız çiftçi olmadığı anlaşılmıştır. Bu itibarla dâvanın reddi kanuna uygun ve temyiz itirazları yersizdir.

Netice: İtirazların reddiye neticesi doğru o'an hükmün ONANMASINA ve aşağıda yazılı temyiz harcının temyiz edene yükletilmesine 3/4/958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Evvelki iç yönetmeliğe göre işçilere veri en yemek ücrete dahil iken sonradan kabul edilen iç yönetmelik e bu durumun değiştirmesi halinde işçi ancak iş kanununun 15 inci maddesinin 2 inci fıkrasının (a) bendi gereğince haklı sebebe dayanarak, iş akdini feshi'e aynı kanunun 17 inci maddesi uyarınca tazminat isteyebilir fakat işine devamla ilk akit hükmünce ücret isteginde bulunamaz.

Temyiz Dördüncü Hukuk Dairesi

Esas : 4464 — Karar : 3690

Dâva'nın, sebepsiz olarak işçisi olan dâvacının işine son vermiş olduğu ileri sürülerek ihbar ve kıdem tazminatının tahsiline karar verilmesi isteginden ibarettir.

Karar: Tafsilatı ilâmında yazılı olduğu üzere dâvacının işine baksız olarak son verildiği bölge çalışma müdürülüğüne yapılan tahkikat evrakı ve şahit'lerin şahadetiyle sübut bulmuş olmasına binaen kesilen yemek parası da nazara alınarak tahakkuk eden 325 lira 89 kuruş ihbar tazminatının dâvalıdan tahsiliyle dâvacıya verilmesine ve fazla istegin reddine karar verildiğine dairdir.

Temyiz Eden : Dâvalı adına Tuğrul E'şin

TEMYİZ KARARI

Temyiz isteğinin müddeti içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosya daki bütün kâğıtlar okunup gereği düşünüldü:

1 — Dâvacının işten çıkarıldığı tarihte yürürlükte bulunan iç yönetmelik hükümlerince işçilere öğle yemeği verilmesinin mecburi olmadığı, yani yemeğin ücretin parçalarından bulunmadığı anlaşılmaktadır. Eski zamanlardan beri yemeğin ücretlere dahil olduğu halde son defa çıkarılan iç yönetmelikle bu durumun değiştirildiği farz edilse dahi bu hal işçiye İş Kanununun 15 inci maddesinin II inci fıkrasının (D) bendi hükmünce İş akdinin haklı sebebe dayanılarak bozulması ve aynı kanunun 17 nci maddesi hükmünce işverenden tazminat isteme hakkını verir; yoksa işçi işine devam ederek ilk akit hükmünce ücret isteğinde bulunamaz. Elasen mahkeme eski iç yönetmeliği getirterek eskiden beri işçilere yemek verilmesinin işveren için kanuni bir borç olarak kabul edilmiş olup olmadığını da incelemiş değildir. Bu bakımdan mahkemenin dâvalı tarafından haksız yere iş akdinin bozulması sebebiyle dâvacı lehine İş Kanununun 13 üncü maddesi uyarınca hükmettiği ihbar tazminatının hesabında yemek paralarını hesaba katması kanuna aykırıdır.

2 — Hükmün dayandığı gerektirici sebepler ve hususiyle delilleri takdirinde bir yanlışlık bulunmaması dolayısıyla diğer itirazlar yersizdir.

Netice : Temyiz olunan hükmün yalnız birinci bentte gösterilen sebepten BOZULMASINA 27/5/958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Ceza kararı üzerinde yedek subaylık hakkının mahfuz tutulması isteği — Millî Müdafaa Vekâletinin hasım olması — müddeiumumiliğin temyizi

Kanun yararına temyiz — hasım gösterilmeden — mahkûm edilenin temyiz salâhiyeti.

1 — Dâvacının reşit olmayan bir kızı yanında alakoymak suçundan ceza mahkemesince verilen 6 aylık hapis kararı dolayısıyla yedek subaylık hakkının mahfuz bulunduğuna karar verilmesi isteğiyle açtığı hasımsız dâva üzerine verilmiş olan kararda Millî Müdafaa Vekâleti şekil itibariyle hasım gösterilmemiş ise de kendisi mahkûm edilmiş olduğundan Millî Müdafaa Vekâletinin mahkeme kararını temyiz etme hakkı tanınmış olduğundan ortada kesinleşmiş bir karar bulunduğu kabul edilemeyeceği cihetle Baş Müddeiumumiliğin kanun yararına bozma isteği usul hükmüne uygun değildir.

Temyiz Dördüncü Hukuk Dairesi

Esas : 115 — Karar : 351

Dâvacının reşit olmayan bir kızı yanında alakoymak suçundan Akşehir Ağır Ceza Mahkemesince verilen 6 aylık hapis kararı dolayısıyla yedek subaylık hakkının mahfuz bulunduğuna karar verilmesi isteğindedir. ibarettir.

KARAR :Tafsilâtı ilâmında yazılı olduğu üzere talep ve dileğin kabulü ile şahsına bağlı bir hak ve menfaat teşkil eyleyen yedek subaylık hakkından istifade etmesi gerektiğine ve Ağır Ceza Mahkemesi kararının buna mani olmadığına karar verildiğine dairdir.

Temyiz Eden : Akşehir C. M. U. Sî. M. Tefvik Sayiner

TEMYİZ KARARI

Temyiz isteğinin müddeti içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kâğıtlar okunup gereği düşünüldü:

Kararda Millî Müdafaa Vekâleti şekil itibariyle hasım gösterilmemiş ise de kendisi mahkûm edilmiş olduğundan ve bu dâva mahiyette veraset senedi alınması gibi tek taraflı bir dâva sayılamayacağı cihetle yeni bir dâva açılarak ilâmın iptali yoluna gidilmesi düşünülemediğinden, Millî Müdafaa Vekâletinin mahkeme kararını temyiz etme hakkı tanınmak gerektir ve bu itibarla ortada kesinleşmiş bir karar bulunduğu kabul edilemeyeceği cihetle Baş Müddeiumumiliğin kanun yararına

TEMYİZ KARARI

Temyiz isteğinin müddeti içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği düşünüldü:

Dâvalının ilerde yapılacak taksim sonunda kendi üzerine geçecek olan gayrimenkul hissesinin satışını vaad etmesi muteberdir. Zira gerek satış akdinin, gerekse satış vaadi akdinin borç doğuran birer akit olmaları itibariyle muteberlikleri satıcının mâlik olması şartına bağlı değildir ve bir kimsenin henüz mâlik olmadığı bir malı satmış bulunması halinde Borçlar Kanununun 20 inci maddesi hükmünce batıl bir akit söz konusu olamaz. Gerçekten böyle bir akitte adaba ve ahlâka aykırı bir mahiyet olmadığı gibi borç altına girenin sahibinden o malı satın alıp temellük ettikten sonra dâvacıya temlik etmesi mümkün olduğu cihetle ortada Borçlar Kanununun 20 inci maddesinde hedef tutulan mutlak imkânsızlık durumu da yoktur. Ancak gayrimenkul satıcının üzerinde olmadığı Medenî Kanunun 642 nci maddesi hükmünce açılacak ifa dâvasının reddedileceği tabiidir. Fakat bu durum, satıcının tazminat ile mesul tutulmasına hiç bir zaman engel sayılamaz. Bu sebeplerle mahkemenin satış vaadi akdini batıl sayması kanuna aykırı ise de, dâvalı tarafın dâva sırasında dahi takrir verebilecek durumda bulunmaması itibariyle mütemerrit durumda olduğundan dâvacı tarafça akdin feshi şeklinde muamele yapılarak ve dâva açılarak karşılıksız kalan paranın geri iitlenmesi kanuna uygun ve bu paranın geri alınması hakkındaki karar neticesi bakımından doğrudur.

Netice: İtirazların reddi ile neticesi doğru olan kararın ONANMASINA ve aşağıda yazılı temyiz masrafının temyiz edenden alınmasına 27/5/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Belediyelerce âmme hizmetine tahsis edilen iradın haczi caiz olmadığı 1580 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin 7 numaralı bendi iktizasından ise de, belediyece Bankaya tevdi edilen iradın, alacaklı tarafından haczi tarihinden sonra âmme hizmetine tahsis olunduğuna dair karar itihaz edilmesi alacaklının haczi hakkına müessir değildir.

Temyiz İcra ve İflâs Dairesi

Esas : 1512 — Karar : 1450

Devlet Şurası ilâmına müstenid 8374 lira a'acağı istifasını temin

maksadiyle Belediyeye ait gayrimenkullerin satış bedeline haciz konulduğuna dair üçüncü şahıs Ziraat Bankasına tebliğat yapılması üzerine borçlu belediye tarafından haczedilen paranın âmme hizmetine tahsis edilmiş olması sebebiyle haczi caiz olmadığı itirazın dermeyan edilmekte ise de Belediye Reisliğinden vaki olan istilâma verilen cevapta 26/3/957 tarihli Belediye meclisi kararına göre Arapkirde yaptırılacak otel ve sinema binasının inşaatı için Bankaya yatırdığı bildirilmesine ve Lahis mevzuu gayrimenkullerin Belediye Meclisinin Bütçe yılı ilk toplantısından sonra satıldığı ve bedelin tahsil edildiği anlaşılmış ve bu itibarla Belediye Meclisi kararı ihtiyaca Salih bulunmamış olduğundan itirazın reddile haczin devamına karar verildiği beyanından ibarettir.

Temyiz eden : Belediye Reisi Bedir Tolga.

TEMYİZ KARARI

Temyiz dilekçesinin müddeti içinde verilip kaydedildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki bütün kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü:

Belediyelerce âmme hizmetine tahsis edilen iradın haczi caiz olmadığı 1580 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin 7 numaralı bendi hükmü iltizasından ise de hadisede bankaya tediye edilen iradın alacaklı tarafından haczi tarihinden sonra âmme hizmetine tahsis olunduğuna dair karar ittihaz edilmesi; mahcuz üzerinde belediyenin tasarruf hakkı olmaması bakımından alacaklının haciz hakkına müessir bulunmamasına ve esasen bu hususta verilmiş bulunan kararın Belediye Encümen azalarının imzasından âri olduğu ve bu sebeble hükümsüz olduğu merci kararında belirtilmiş olmasına göre temyiz eden borçlu belediyenin yerinde bulunmayan bozma dileğinin reddile usul ve kanuna uygun olan merci kararının icra ve iflâs Kanununun 366 ve H. U. M. Kanununun 433 inci maddeleri gereğince TASDİKINA ve aşağıda yazılı masrafın temyiz isteyen den alınmasına 7/3/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Borçlunun, ilâmında hükmolunan faizin aciz vesikası hükmünde olan haciz zabıt varakası tarihine kadar işleyen miktariyle birlikte borcunu taksitle ödemeyi taahhüt etmesi, hali acizden kurtulduğunu göstermesi itibariyle, mezkûr taahhüt tarihinden sonra borcun tamamen ödendiği tarihe kadar hesap olunacak faizle borçlunun i'zamına bir mâni yoktur.

Temyiz İcra ve İflâs Dairesi

Esas : 2029 — Karar : 2066

Hâdisede borçlunun haczi kabil malı bulunmadığına dair tanzim olunan 4/9/954 tarihli zabıt varakasından sonraki günler için borç udan faiz istenemeyeceğine dair icra memurluğunca müttehaz kararda bir kanunsuzluk bulunmadığından şikâyetin reddine karar verildiği beyanından ibarettir.

Temyiz eden : Alacaklı vekili Av. Vasıf Üstün

TEMYİZ KARARI

Temyiz dilekçesinin müddeti içinde verilip kaydedildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki bütün kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği görüşüüp düşünüldü :

İlâma müstenit olan alacaktan dolayı takip edilen borçlunun haczi kabil malı bulunmadığı hakkında icra memurluğunca tutulan zabıt varakası icra ve iflâs kanununun 143 üncü maddesi hükmünce haciz vesikası mahiyetinde sayılması sebebiyle mezkûr haciz zabıt varakasının tanzim edildiği tarihten itibaren faiz yürütülmesi caiz değilse de ilâmda hükmolunan %5 faizin aciz vesikası hükmünde o'an haciz zabıt varakası tarihine kadar işleyen miktariyle borçlunun borcunu taksitle ödemeyi taahhüt etmesi; hali acizden kurtulduğunu göstermesi itibariyle mezkûr taahhüt tarihinden sonra borcun tamamen ödendiği tarihe kadar hesap olunacak faizle borçlunun ilzamına kanunî bir mâni bulunmamış olduğu halde mercide bu cihet'ler göz önünde tutulmaksızın yazılı olduğu üzere karar verilmesi kanuna aykırı olduğundan temyiz olunan kararın bu sebepten İcra ve İflâs Kanununun 366 ve H. U. M. Kanununun 428 inci maddeleri gereğince (BOZULMASINA) ve aşağıda yazılı masrafın i'erde haksız çıkacak taksitten alınmasına 4/4/958 tarihinde ittifak'a karar verildi.

İhtiyatî haczin tatbiki hususunda istinabe olunan icra dairesince yapılan kıymet takdiri muamelesine karşı vâki itirazın tetkiki, ihtiyatî haciz kararı infaz için tevdi olunan icra dairesinin mensup olduğu tetkik merciinin vazifesi cümlesindendir.

Temyiz İcra ve İflâs Dairesi

Esas : 1300 — Karar : 1254

Manisadaki fabrikada mevcut malzeme, arsa ve üzerindeki inşaatla takdir edilen kıymete karşı ileri sürülen şikâyet üzerine yapılan tetkikat sanunda: takip her ne kadar İzmirde yapılmakta ise de kıymete şikâyet edilen menkul ve gayrimenkulün Manisada bulunması sebebiyle takdiri kıymetin yazılan talimat üzerine Manisa icra memurluğunca yapıldığı anlaşılmış ve takdiri kıymet arttırma ve ihaleye müteferri muamele bulunmuş ve İcra ve İflâs Kanununun 360 ncı maddesinde arttırma ve ihaleye müteferri ihtilâfların istinabe olunan icra dairesinin tâbi olduğu icra tetkik merciinde hal edileceği açıklanmış bulunmasına göre şikâyet tetkik ve halli İzmir İcra Tetkik Mercii'nin salâhiyeti haricinde kaldığından şikâyetin bu cihetten reddine karar verildiği beyanından ibarettir.

Temyiz eden: Ahmet Arbil vekili Av. Selim Hakman ve Av. Cavide Aril.

TEMYİZ KARARI

Temyiz dilkeçesinin müddeti içinde verilip kaydedildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki bütün kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü:

İcraî hacizler; netice itibariyle satışa müntehi olduğundan istinabe olunan icra dairelerince tatbik olunan bu gibi icraî haciz ve vaziyet muamelelerinde takdir olunan kıymet'ler hakkında vâki olan şikâyetlerin tetkik ve intacı İcra ve İflâs Kanununun 360 ncı maddesi de'âletiyle istinabe edilen icra dairelerinin tâbi olduğu mercie ait olup takibin yapıldığı icra dairesinin vazifesi dışında bulunmuş ise de ihtiyatî haczin tatbiki hususunda istinabe olunan icra dairesince yapılan kıymet takdiri muamelesine karşı vâki olan itirazın tetkiki henüz icra takibi yapılmamış olması bakımından ihtiyatî haciz kararını infaz için tevdi olunan icra dairesinin mensup olduğu tetkik merciinin vazifesi cümlesinden olduğu halde hi'âfına müta'âa beyanı'ne yazılı olduğu üzere karar verilmesi kanuna aykırı olduğun-

tasfiye için başkaca memur tâyin edilmediği surette tasfiyenin devamı müddetince hâdisede tatbiki icabeden eski Ticaret Kanununun 220 nci maddesi gereğince şirket mevcut sayılacağından şirketi temsile sa'âhiyet-tar tasfiye memuru sıfatıyla ortaklara da husumet teveccüh edeceği dü-şünülmeksizin hilâfına mütalâa beyanile dâvanın reddi cihetine gidil-mesi usul ve kanuna aykırı olduğundan temyiz olunan hükmün bu sebep-lerden îcra ve îflâs Kanununun 366 ve H. U. M. Kanununun 428 inci mad-de'eri gereğince (BOZULMASINA) ve aşağıda yazılı masrafın ilerde hak-sız çıkacak taraftan alınmasına 1/3/958 tarihinde ittifakla karar verildi

TEMYİZ KARARI

Temyiz eden : Davacı vekili Avukat Cevher Çağayan

Tezâ'atinden reddine karar verildiği beyanından ibaret.

Tasfiye davasının davacılar lehine açıldığı ilâs davası mahkûm

Temyiz Kararları

CEZA KISMI

Gayrimenkuldeki mezruatta zarar ika eden sürüden zarar karşılığı olarak 3 adet koyunu alıp götürmek fi'li, Borçlar Kanununun 57 nci maddesi hükmü muvahhacesinde ihkakı hak suçunu teşkil etmez.

Temyiz İkinci Ceca Dairesi

Esas : 4927 — Karar : 9243

İhkakı haktan maznun Osman Özdoğru, Musa Kâzım Özdoğru ve Hanifi Kartal haklarında yapılan duruşma sonunda : T. C. K. nun 308/1-3-4, 81/1 ve 5435 sayılı kanun gereğince neticeten, Musanın 16 gün müddetle hapsine ve 55 lira ağır para, Osmanın 15 gün müddetle hapis ve 55 lira ağır para, Hanifi'nin 41 lira 20 kr. ağır para cezalarıyla tecziye yerine, Musadan 355 kr. Osmandan 235 kr. ve Hanifiden 250 kr. nisif harc alınmasına ve 525 kuruş muhakeme masrafının maznunlardan müteselsilen tahsiline dair (Karapınar) Sulh Ceza Mahkemesinden verilen 20/1/1958 tarihli hükmün temyizen tetkiki Konya C. Müddeiumumisi tarafından müddetinde istida edilerek dâva evrakı C. Baş Müddeiumumiliğinin 26/3/1958 tarihli tebliğnamesiyle daireye gönderilmekle okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı düşünüldü.

Borçlar Kanununun 57 nci maddesi mucibince, gayrimenkul üzerinde zarar ika eden hayvanı gayrimenkul zilyedinin zapt ve kendisine ödemesi gereken tazminat mukabili teminat olmak üzere yedinde hapsedmek hakkını haiz bu'unmasına ve mahkemece de maznunların kendi gayrimenkulleri üzerinde zarar ika ederken gördükleri müştekiye ait sürüden zarar karşılığı olarak 3 koyunu alıp götürdükleri kabul ve izah edilmesine göre, maznunların kanunun bahsettiği bir hakkı istimâ'den ibaret olan fiil ve hareketlerinde ceza kanununun 308 inci maddesinde yazılı cürmî unsurların ne suretle tekevvün ve teşekkül ettiği izah ve delilleri irae edilmeden yazılı şekilde mahkûmiyet kararı verilmesi yolsuz bulundu.

yolsuz bulunduğundan hükmün bu sebeple BOZULMASINA 4/6/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Müteselsil suç husule getiren ve bütün anasırı mürekkebesiyle icra ve ikmal edilen mütaaddit fiillerden sonuncusunun nakis teşebbüs derecesinde kalmış olması halinde fiilin tamamlandığı kabul edilerek ona göre ceza tertibi gerekirken, T. C. K. nun 80 inci maddesinin tatbik edilmesinde isabet yoktur.

Temyiz İkinci Ceza Dairesi

Esas : 20560 — Karar : 4536

Çalmaya nakis teşebbüsten maznun Ahmet Çakandemir hakkında 3005 sayılı kanuna göre yapılan duruşma sonunda: T. C. K. nun 491/ilk, 61, 80 ve 55/3 üncü maddelerine göre neticeten 20 gün hapsine mevkuf kaldığı günlerin cezasından icrayı mahsubuna, 250 Kr. harcla 735 Kr. muhakeme masrafının maznundan alınmasına dair (KONYA) I. S. C. M. den verilen 10/10/1957 T. li hükmün temyizden tetkiki mahallî C. M. U. si tarafından müddetinde istida edilerek dâva evrakı C. Baş M. U. liğinin 16/2-1957 T. li tebliğnamesiyle okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı düşünüldü.

Müteselsil suç husule getiren ve bütün anasırı mürekkebesiyle icra ve ikmal edilmiş mütaaddit fiillerin mevcudiyeti kabul edildiğine göre teşebbüs safhasında kalan son fiille birlikte hey'eti mecmuası tek tam fiil addile ceza tertip edilmek ve 80 inci madde ile de artırma yapılmak lâzım gelirken kanun hükmünün defaatla ihlâli hali nazarı itibare alınmadan teşebbüs derecesinde kalan on fiilin esas ittihaziyle yazılı maddelele mahkûmiyet kararı verilmesi.

Bozmayı mucip kanunî esbaptan olmakla hükmün BOZULMASINA 25/3/958 T. de ittifakla karar verildi.

Maznun mer'adan bir kısım yeri avla ile çevirerek zapt ve tasarrufu altına aldığına göre, suçun bütün anasırıyle tekevvün eylediği nazara alınmaksızın, fiilin teşebbüs derecesinde kabul edilmesi yolsuzdur.

Temyiz İkinci Ceza Dairesi

Eass : 6700 — Karar : 10331

Köy mer'asına tecavüz etmeye tam teşebbüsten maznun Kâmi! Şen hakkında yapılan duruşma sonunda: T. C. K. nun 513/2, 62, 522 nci maddelerine göre neticeten 13 gün müddetle hapis ve 33 lira 30 kuruş ağır para cezası ile tecziyesine, 250 kuruş harc'a 300 kuruş masarifi muhake-menin maznundan tahsiline dair (İVRİNDİ) S. C. M. den verilen 28/1/958 tarihli hükmün temyizen tetkiki o yer C. M. U. sile maznun tarafından müddetinde istida ve şartı yok'uk kâğıdı ile ifa edilerek dâva evrakı C. Baş M. U. liginin 24/4/958 tarihli tebliğnamesiyle daireye gönderilmekle okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı düşünüldü :

Maznunun duruşmadaki beyanına ve şahit'erin şahadetine göre tecavüz edilen mahallin mer'a olduğu tahakkuk etmek'e tebliğnamenin 1 numaralı bendindeki mütalâa ve sair it'razlar vârit görülmemiştir. Ancak:

Maznunun mer'adan bir kısım yeri avla ile çevirerek zapt ve tasarrufu altına aldığı ve bu suretle 513/2 nci maddede yazılı tecavüz fiili bütün anasırıyle tekevvün etmiş o'duğundan tam fiil cezası verilmek için ederken teşebbüs safhasında kaldığının kabulü ile yazılı şekilde ceza tertip edilmesi.

Yolsuz bu'lunduğundan hükmün bu sebeple BOZULMASINA 21/6/958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Jandarma Karakol Komutanı Gedik'i Başçavuş jandarma zabitan sınıfına dahi bulunmadığından T. C. K. nun 266 nci maddesinin 1 inci fıkrası yerine 2 nci fıkrasının tatbik edilmesinde isabet yoktur.

Temyiz Dördüncü Ceza Dairesi

Esas : 2465 — Karar : 8823

Vazifede Jandarma karakol komutanı Başçavuş Cevat'a hakarettten maznun Haşim Taş'ının yapılan duruşma sonunda: T. C. K. nun 266/2. 59

89, uncu maddeleri gereğince 50 gün hapis ve 208 lira 30 kuruş ağır para cezaları ile mahkûmiyetine ve cezasının teciline Asliye yetkili (Bornu) Su'ih Ceza Hâkimliğinden verilen 11/1/1958 tarihli hükmün temyizden tetkiki mafevk Gördes C. M. U. liği tarafından müddetinde istida edilerek dâva evrakı bozma isteyen tebliğname ile (verilen tetkik salâh-yetine binaen) daireye gönderilmekle icabı müzakere olundu:

1 — Mağdur Karakol Komutanı gedikli Başçavuş jandarma zabitan sınıfına dâhil bulunmadığı nazara alınmadan 266 ncı maddenin birinci fıkrası yerine yazılı fıkra ile ceza tâyini.

Bozmayı gerektirmiş ve C. M. U. 'sinin temyiz itiraz'arı bu itibarla vârit görülmüş olduğundan hükmün bu sebepten dolayı istem gibi BOZULMASINA 2/10/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

T. C. K. nun 411 inci maddesinin Kasıtlı suç'ara münhasır olduğu düşünülmeksizin 383 üncü maddeye göre verilen cezanın mezkûr madde ile artırılması yolsuzdur.

Temyiz Dördüncü Ceza Dairesi

Esas : 10563 — Karar : 9548

Tedbirsizlik ve dikkatsizlik neticesi Mehmet Dö'ge'ye a'it dükkânda müstereken yangın çıkmasına sebebiyet vermekten maznun Şaban Uysal ile Arif Kılıcın 3005 sayılı kanuna göre yapılan duruşma sonunda; T. C. K. nun 64/1, 383/1, 411, 413, 89 uncu maddeleri gereğince sekizer gün hapis ve 1160 şar kuruş ağır para cezaları ile mahkûmiyetlerine ve cezalarının teciline dair (Kaman) Asliye Ceza Hâkimliğinden verilen 29/8/1958 tarihli hükmün temyizden tetkiki Mahallî C. M. U. liği ve mzanunlar tarafından müddetinde istida ve şartı ifa edilerek dâva evrakı bozma isteyen tebliğname ile daireye gönderilmekle icabı müzakere olundu:

1 — T. C. K. nunun 411 inci maddesinin kasıtlı suçlara münhasır olduğu gözetilmeden 383 üncü maddeye göre verilen cezanın mezkûr madde ile artırılması,

Bozmayı gerektirmiş ve mahalli C. M. U. liği ile maznunların temyiz itirazları bu itibarla vârit bulunmuş olduğundan hükmün izah olunan sebepten dolayı tebliğname veçhile BOZULMASINA 18/10/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

T. C. K. nun 441 inci maddesinin tatbiki gerektiği hallerde fiilin teşelsülü sebebiyle 80 inci madde ile ayrıca artırma yapılamaz.

Temyiz Dördüncü Ceza Dairesi

Esas : 3931 — Karar : 543

Meryem ile evli olduğu halde başkasiyle karı koca gibi yaşamaktan maznun Mustafa İygi ve suç ortağı Fatma Eldem'in yapılan duruşmaları sonunda; T. C. Kanunun 441, dâvadan sonra zina'larını temadi ettirmek suretiyle teşelsül ettirmiş olduklarından 80 inci maddeleri gereğince yed'şer ay hapislerine dair (Eskişehir) İkinci As'iyeye Ceza Hâkimliğinden verilen 30/12/1957 tarihli hükmün temyizen tetkiki maznunlar tarafından müddetinde istida ve şartı ifa edilerek dâva evrakı bozma isteyen tebliğname ile daireye gönderilmekle icabı müzakere olundu:

1 — Toplanan delillerden, müştek'inin iddialarından ve maznunlardan Fatmanın 955/164 sayılı dâva dosyasında 13/12/955 tarihinde C. M. U. si tarafından alınan ifadesinden maznunların fiili veya hukukî inkıta vuku bulmaksızın dâvalı surette karı koca gibi bir arada yaşadıkları anlaşılmışna göre T. C. Kanunun 441 inci maddesinde izah edil'len karı koca gibi geçinme suçundan temadinin suç unsuru olduğu gözetilmeden yazılı şekilde maznunların ilk dâva tarihinden iki ay önce birleşip dâvadan sonra zinalarını temadi ettirmiş olduklarından bahisle 80 inci madde ile cezalarının artırılması,

Bozmayı gerektirmiş ve maznun'ların temyiz itirazları bu itibarla vârit bulunmuş olduğundan hükmün izah olunan sebepten dolayı tebliğname veçhile BOZULMASINA, depo parasının geri verilmesine ve on lira bozma harcının haksız çıkacaktan alınmasına 18/10/958 tarihinde ittifak'a karar verildi.

Kullanılan nüfus hüviyet cüzdanı tahrif veya tağyir edilmemiş olduğna göre T. C. K. nun 357 nci maddesi yerine 350/3 üncü maddesinin tatbik olunması yolsuzdur.

Temyiz Dördüncü Ceza Dairesi

Esas : 3067 — Karar : 8996

Başkalarına ait nüfus hüviyet cüzdanı kullanmaktan maznun İbo Diindar ve mükerrir Şerafettin Talas'ın yapılan duruşma sonunda; T. C. K. nun 350/3, 81/1, 89, 94 üncü maddeleri gereğince İbo'nun bir ay ve Şerafettin'in bir ay beş gün hapislerine ve İbonun cezasının teciline dair (Kaman) Asliye Ceza Hâkimliğinden verilen 16/12/1957 tarihli hükmün temyizen tetkiki mafevk Keskin C. M. U. liği tarafından müddetinde istida edilerek dâva evrakı bozma isteyen tebliğname ile daireye gönderilmekle icabı müzakere olundu :

I — Maznun tarafından kullanılan nüfus hüviyet cüzdanı tahrif veya tağyir edilmemiş olmasına göre 357 inci madde yerine yazılı madde ile tâyin edilmesi,

Bozmayı gerektirmiş ve mafevk C. M. U. sinin temyiz itirazları vârit görülmüş olduğundan hükmün bu sebepten dolayı istem gibi BOZULMASINA 7/10/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

— Mağdur jandarma karakol kumandanı Gedikli Başçavuşun jandarma zabitan sınıfına dâhil bulunmadığına göre 266 ncı madde birinci fıkrası yerine 2 nci fıkrasının tatbiki yolsuzdur.

Temyiz Dördüncü Ceza Dairesi

Esas : 6444 — Karar : 11131

Vazifede jandarma karakol komutanı gedikli çavuş Halil Orhana hakarettten maznun Mustafa Yavuzun yapılan duruşma sonunda; T. C. K. nunun 266/2,59 uncu maddeleri gereğince bir ay yirmi gün hapis ve iki yüz sekiz lira otuz kr. ağır para cezaları ile mahkûmiyetine dair (Krd. Ereğlisi) Asliye Ceza Hâkimliğinden verilen 7/12/1957 tarihli hükmün

kararı iptal edildiğinden bahsile tazminat isteminden ibaret olup; ihtilaf tamamen idarî mahiyette bulunmuş olmasına binaen Gemlik Asîye Hukuk Mahkemesince müttehad vazife kararının kaldırılmasına 14/6 1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Dâvacıya ait tapulu zeytinliğin, akdî ve kanunî hiç bir sebebe istinat olunmadan, askerî idarece yasak bölgeye itha. edilerek mahsulünü toplattırılmasına izin verilmemiş bulunduğundan bahsile tazminat isteminden ibaret dâvanın rüyeti adliye mahkemesinin vazifesindendir.

Uyuşmazlık Mahkemesi

Esas :21 — Karar :30

Mustafa İsal tarafından hazine aleyhine Kilis Asîye Hukuk Mahkemesine açılan dâvanın görülmesi sırasında dâvalı vekili canibinden leri sürülen vazife itrazının reddedilmesi sebebiyle vazife konusunun tetkiki Başkanun sözcülüğünden talep olunmasına binaen Uyuşmazlık Mahkemesinin 14/6/1958 tarihli celsesinde dosyadaki kâğıtlar okunduktan ve müracaatın şekline uygun olarak müddetinde yapıldığı anlaşıldıktan ve Başkanun sözcüsünün dâvanın rüyetinin idarî kaza merciine ait bulunduğu yolundaki mütalâası dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Dâvanın konusu; Tapulu zeytinliği askerî idarece yasak bölgeye ithal edilerek mahsulünün toplattırılmasına izin verilmemiş bulunduğundan bahsile tazminat isteminden ibarettir. İdarenin İstimlâk kanunu hükümleri dışında şahsın gayrimenkulüne el koyması; tamamen hususî hukuk hükümlerine uyan fuzuli bir müdahaleden ibarettir. Bu müdahalede âmme menfaati mülâzaha edilmiş olması haksız ve kanunsuz el koymaya idarî bir tasarruf şekil ve mahiyeti bahşetmez. Dâvacının mahsulleri toplanmasına müsaade edilmemesi de bu el koymağa müteferriğ ve fuzuli işgalin sonucundan ibaret zarar verici haksız bir fiildir. Bu itibarla; Mâlik'nin rıza muvafakatı dışında, akdî veya kanunî hiç bir sebebe istinat olunmadan idarenin ferde ait gayrimenkule el koyarak onun intifasına mani olmasından mütevellit uyuşmazlığın halli Adliye Mahkemesinin

MEVCUDU OLAN SATIŞTAKİ KİTAPLAR LİSTESİ

	Kuruş
Adliye Dergisi 1948 yılı 1—12 nci sayıları	1000
» » 1949 » 1—12 » »	1000
» » 1954 » 1—12 » »»	1200
» » 1956 » 1—12 » »»	1800
» » 1957 » 1—12 » »	1800
» » 1958 » 1—12 » »	1800
1941 - 1942 Temyiz Kararları Ceza Bölümü	300
Temyiz Mahkemesi Kararları : 1952 Ceza Kısmı	300
» » » 1952 Hukuk »	300
» » » 1953 Ceza »	250
» » » 1953 Hukuk »	300
» » » 1954 Ceza »	250
» » » 1954 Hukuk »»	300
» » » 1955 Ceza »»	250
» » » 1955 Hukuk »»	300
» » » 1956 Ceza »	250
» » » 1956 Hukuk »	300
» » » 1957 Ceza »	250
» » » 1957 Hukuk »	300
Tevhidi İctihat Kararları : 1950 Hukuk Kısmı	50
» » » » » 1950 Ceza »	50
» » » » » 1951 Hukuk »	50
» » » » » 1952 Ceza »»	10
» » » » » 1952 Hukuk »	15
» » » » » 1953 Ceza »	25
» » » » » 1953 Hukuk »	25
» » » » » 1954 Ceza »	25
» » » » » 1954 Hukuk »	75
» » » » » 1955 Ceza »	25
» » » » » 1955 Hukuk »	75
» » » » » 1956 Ceza »	25
» » » » » 1956 Hukuk »	75
Zürih Şerhi : Aile Hukuku (949) Dr. Tahir Çağa Tercümesi	300
» » Borçlar Hukuku C : 1 (Dr. Recai Seçkin Tercümesi)	300
» » Borçlar Hukuku C : 2 (Dr. Recai Seçkin Tercümesi)	300
» » Borçlar Hukuku C : 3 (Dr. Ferit Ayiter Tercümesi)	300
» » Giriş ve Kişinin Hukuku C : 1 (Volf Çernis Tercümesi)	300
» » Giriş ve Kişinin Hukuku C : 2 (Volf Çernis Tercümesi)	300
» » Miras Hukuku C : 1 (S. Şakir Ansay Tercümesi)	300
» » Vesayet Hukuku C : 1 (Volf Çernis Tercümesi)	450
» » Vesayet Hukuku C : 2 (Volf Çernis Tercümesi)	450
» » Zilyedlik ve Tapu Sicilli (Dr. Suat Bertan Tercümesi)	300

**T Ü R K
H U K U K M E V Z U A T I
A N A L İ T İ K F İ H R İ S T İ**

Kanunları, Tefsirleri, B. Millet Meclisi Kararlarını, Nizamnameleri,
Talimatnameleri, Koordinasyon Heyeti Kararlarını, Temyiz
Mahkemesi ve Devlet Şûrası Tevhidi İçtihat Kararlarını,
Uyuşmazlık Mahkemesi Kararlarını, Vekâlet Talimat-
namelerini, Tebliğleri, Genel Tebliğleri, Sirküleri,
Tavzihleri ve Tamimleri muhtevidir.

HAZRLAYAN
Türkiye Emlâk Kredi Bankası Umum Müdürlüğü Avukatı
N E D İ M Ö Z A L P

Fiyatı: 45 Lira

Hâkim ve Avukatlara % 25 tenzilâtli ve taksitle ödemeli olarak
müellifi tarafından gönderilir.

ADLIYE DERGISİ

Yıllık Abonesi : 18 lira

Beher Sayısı : 4,5 liradır.

ADLIYE DERGISINE ABONE OLMA VE KITAP ALMA ŞARTLARI

Adliye Dergisine abone olmak ve Adliye Vekâleti tarafından bastırılan kitaplardan satın almak isteyenler :

a — Neşriyat Müdürlüğüne bir mektupla adreslerini ve abone veya kitap isteklerini bildireceklerdir.

b — Kitap veya abone bedelini bulundukları yer mal sandığına yatıracaklar ve karşılığında alacakları hasılatı müteferrika makbuzunu ya mektuplarına bağlı olarak yahut da oturdukları yer C. Müddeiumumiliğine teslim edeceklerdir.

c — C. Müddeiumumiliği, alınan makbuzu ve alıcının adresini istek ile birlikte Adliye Vekâletine gönderecektir.

d — Kitap ve dergiler ayrıca posta ücreti istenilmeksizin Vekâlet Neşriyat Müdürlüğü yazısı üzerine Ayniyat Ambar Memurluğunca alıcının adresine yollanacaktır.

e — Adliye Dergisinin kapağında gösterilen kitaplardan başkasını almak isteyenlerin o kitabın, mevcudu olup olmadığı daha önce Neşriyat Müdürlüğünden sormaları ve ona göre istemeleri lâzımdır.

Dergiye konulması istenilen yazılar, kâğıtların birer yüzüne seyrekçe satırlarla ve daktilo ile yazılmış ve bir mektuba iliştilmiş olarak doğrudan doğruya Vekâlete gönderilmelidir. Yazıların Dergiye konulup konulmayacağı bildirilmez ve konulsun konulmasın yazılar geri verilmez. Yazılardaki fikir ve kanaatler yazı sahiplerinin fikir ve kanaatleridir.